...НУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

ҮРЯАД ҮНЭН

№ 122 (11720)
1968 оной
май 26,
воскресени

сэн 2 мүнгэн

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ҺААЛИШАД! ЗУНАЙ ҮЕДЭ ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 1000 ЛИТР ҺҮ ҺААХЫН ТҮЛӨӨ МҮРЫСЭЭ!

...ААЛИИН ХАЛУУН ХАҺА

...хозойхид урда жэлэй... энэ жэлдэ малайнгаа ...дээшэлүүлхын түлөө ...сэнэ. Мүнөө жэлдэ ...2500 килограмм һү ...һаалишад абаа. Иигэ... дээрээ 14 мянган ...һаагдаха юм.

...а дүүргэхын тулада ...гүүртэнүүдэй хоорон... дэлгэрэнхэй. Һаали... сөөнэй дүнгүүд һара ...заг гуримтай. Мүры... зохёогдоһон. Энээ... түрүү һуури эзэлһэн ...олхозой правлениин, ...итедэй дамжуулгын ...0 түхэриг шантайгаар ...г гуримтай. Түрүү ...шан үгтэдэг.

...һаахын тулада һаали... ...долго гаргана. Энээ... ...манай колхоз апрель ...түүдээр аймаг соогоо ...эзэлээ. Тингэжэ пар...тиин райкомой, аймагай гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэбди. Тиихэдэ үүлтэртэ үнеэдэй гүүртын һаалишад жэл шахуу саг соо аймаг соогоо түрүү һуури эзэлжэ ябана. Үнгэрэгшэ жэлэй гурбадахи, дүрбэдэхи кварталай, мүнөө жэлэй дүрбэ һарын дүнгүүдээр Озерный гэжэ нютагтахи үүлтэртэ фермэ КПСС-эй райкомой, аймагай гүйсэдкомой дамжуулгын вымпел ходо барижа байна. Гадна Арбузово нютагай һаалиин гүүртынхид март, апрель һарануудай дүнгүүдээр колхоздоо хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Һү ехээр һаахын түлөө тэмсэлые саг сагта, ямар нэгэн кампани мэтээр ябуулангүй, бүхэли жэл соо үнеэдээ жэгдээр эдеэлүүлхэ гэжэ оролдодог байнабди. Үнгэрһэн дүрбэ һара соо дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 743 килограмм һүн һаагдаа. Түрүү һаалишад энэ үе соо үшөө ехэ һү һаагаа. Жэшээнь, Цырен Доржиева дүрбэн һара соо үнеэн бүриһөө 1300 килограмм, Долгоржаб Очирова—1055 килограмм, Евдокия Черных — 1006 килограмм һү һааһан байна.

Һү һаалиин дэлгэрхэ саг—хүхэ ногооной хаһа мүнөө оробо. Һаалиин, һүбай малай гүүртэнүүд зуһаландаа гараба. Энэ үедэ хямдасэнтэй һү ехээр һаахын тулада һаалишан, үхэршэн бүхэн, фермэ, гүүртэ бүхэн тэмсэхэ юм. Зунай элдин һайхан сагта һү ехээр һаахын тулада үнеэдэй бэлшээри зүбөөр эмхидхэхэ тухай хэлсэгдэнхэй. Гүүртэнүүд зунайнгаа байрада ороод байна. Хэдышье харалган һалхитайшье һаань, ногоон ургаа, үхэр ногоондо садаа юм ааб даа. Хэды тиигээшье һаа, үнеэдтэ нэмэлтэ тэжээл—концентрат үгэлсэгдэнэ.

Зунай сагта һү ехээр һаахын түлөө тэмсэхэ, мүрысөө эмхидхэхэ гээшын зүб байһые хэн арсахаб. Энэ тон шухала хэрэг үйлэ мүн. Энэ талаар Эрхирэгэй совхозой, Харганаагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай үүсхэл эдэбхи манда ойлгосотой, дэмжэмээр байна. Манайшье колхозой правлени, партком энэ асуудал бүри үни хада хаража үзэһэн байгаа. Бидэнэр дулаанай сагай дүрбэ һара бэшэ, таба—май, июнь, август, сентябрь, октябрь гээд хараалаабди. Колхозоороо дунда зэргээр үнеэн бүриһөө таба һара соо 1300 килограмм һү һааха хараатайбди. Тиихэдэ үүлтэртэ үнеэдэй фермэ—1638 килограмм, Арбузово гэжэ нютагай һаалиин гүүртынхид—1414 килограмм һү үнеэн бүриһөө һааха хүсэлэнтэй. Иимэ арга боломжо манайда бии. Бэлшээриин ногооһоо гадна концентрат, гидролиз мүнөө үнеэдтэ эдюулэлсэгдэнэ. Июнин эсэс багһаа эхилжэ, ногоон тэжээл—обёосой эшэ сабшажа үгэлсэхэ юм.

Нүгөө талаһаа колхозой партийна комитет, партийна организацинууд һаалишад, үхэршэдтэй зохихо хүдэлмэри ябуулха юм. Нэн түрүүн эдээнэй мүрысөөе улам дэлисэтэй, хүсэ нүлөө ехэтэй болгохые оролдохобди. Һаалишад, үхэршэд материальна, моральна талаараа урмашуулагдаха юм.

Һаалишад—колхозой үйлэдбэриин гол шухала мэргэжэлтэд байһан туладаа ажалынь яһала һайнаар түлэгдэдэг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Дунда зэргээр нэгэ һаалишан һарадаа 127 түхэриг абадаг юм. Тэрээнһээ гадна һү ехээр һааһанайнгаа түлөө үшөө нэмэлтэ түлбэри абадаг. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ һаалишадта 5425 түхэриг нэмэлтэ түлбэри үгтөө һэн.

Энэ мэтээр һаалишад, малшадай дунда ябуулагдадаг ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэриин аша үрэ ехэ байдаг бшуу.

Р. БАДМАЕВ.
Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Хоёр жэлэй саада тээ комсомолка Галина Абдулина Татарай АССР-һээ манай республикын Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо нүүжэ ерэһэн байгаа. Тэрэ гэнэһээ хойшо һаалишанаар ажаллана. Мал ажалда үни удаан хүдэлжэ дүршэлтэй болоһон, аха нүхэдэй зүбшөөлнүүдые ажалдаа зүбөөр хэрэглэдэг тула, үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 2150 литр һү һааһан байна. Мүнөө жэлдэ нёдондонойхиһоо дутуугүй һайнаар ажаллана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Абдулина.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ИЛАБА

Һаяшаг аймагай дундахи социалис апрель һарын дүн... ...хада, Онохойн совхо... ...й һаалиин гүүртэ ...байба. Энэ гүүртын ...а соо үнеэн бүриһөө ...207,8 килограмм ...КПСС-эй райкомой, гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта. 80 түхэриг мүнгэн шанда хүртөө. Гүүртынхид һү һааха апрель һарынгаа түсэб 123 процент дүүргээ. Һаалишад Ц. Жамбалова, С. Донлукова гэгшэдэй эрхим ажал тэмдэглэмээр.

Мүнөө эндэхи һаалишад Улаан тугаа алдахагүйн тула хаба шадал соогоо оролдоно.

Г. ГЫПЫЛОВ.

...Э ҺҮНЭЙ ТҮЛӨӨ

...ммунизм» колхозой ...деленииин коммунис ...уехэ Октябриин 50 ...нэрэмжэтэ гүүртын ...һааха хахад жэлэйн... ...орһоо урид дүүргэ...

...гэдэхи кварталда ...һү һааха түсэбөө ...хүргэжэ, үлүүлэн ...ль һарада 30 000 ...ётой байгаад, энээ... ...итр болгоо.

Мүнөө гүүртын эрхим һаалишад Галина Буянтуева, Мария Жигжитова, Елена Кулькова гэгшэд тус тустаа үдэрэй хахад пуудхэ һү үнеэн бүриһөө һаана. Эдэнэр һү һааха хахад жэлэйнгээ уялгые июниин 10-да дүүргэхээр шиидэбэ.

Энэ гүүртэ колхоз соогоо түрүү байһанайнгаа түлөө парткомой ба правлениин дамжуулгын Улаан туг абаа. Гадна найман һаалишад мүнгэн шанда хүртөө.

Ц. САГАЛЕЕВ.

АМЖАЛТАТАЙ

БАРГАЖАН. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой малшад хахир хүйтэн хабарые амжалтатай дабаад, зуһаландаа нүүжэ байнхай. Эндэхи малшад мяха гүрэндэ худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб холо үлүүлэн дүүргээ. Колхозой хонишод ажалдаа амжалта туйлана. Тэдэнэр хамта дээрээ 7230 хурьга түлжүүлжэ, түсэб, уялгануудаа үлүүлэн дүүргэбэ. Хонишод Р. Т. Гармаев, Л. К. Сангадиев, Е. Н. Эрдынеева, Д. Балганова, А. Самбаев, Н. Т. Бубеев, А. М. Бадмаев болон бусад 100 эхэ хонин бүриһөө 90—95 хурьга түлжүүлээд байна. Мүнөө колхоз дотор оройн хурьгад абтажа дүүрэхэнь. Эндэхи һаалишад һаалиа доошоо туулхагүйн, үнеэдээ һубайруулхагүйн тула али бүхы аргаараа оролдоно.

Артелиин ажалшад жэлэй эхилхэһээ хойшо малайнгаа үбэлдөө эдихэ үбһэ тэжээл тухай бодомжолжо ороо. Тэдэнэр сабшалан, бэлшээри һайжаруулха габшагай ажалай хоёр һарын туршада сабшалан дээрээ 6000 тонно, таряалан дээрээ 4000 тонно наг шэбхэ гаргаха, 200 гектарта утэг хэхэ, 200 гектар сабшалан уһа бүлэдэг станциһаа уһалха, сабшалангай ехэ газар уһалжа, модо шулуунһаа сэбэрлэхэ гэжэ шиидэһэн байна. Уланайхид энэ хараа түсэбүүдээ амжалтатай бэелүүлээ. Артелиин луговодуудай энэ ажалда малшад болон хонишод туһалһан байна. Гадна сабшалан һайжаруулха хүдэлмэридэ хүдөөгэй интеллигенци хабаадалсаа.

Мүнөө колхозой сабшалан дээрэ лугомелиоративна отряд хүдэлнэ. Энэ отрядта хүсэ ехэтэ техникэ даалгагданхай.

Уланай сабшалан дээрэ үдхэн бүшэмэг ногооной ургахань лабтай.

Г. БАДМАЕВ.

...аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой тугалшан Анна Орлова жэлһээ жэлдэ ажал хүдэлмэридөө һайн амжалта туйлана. Үбэлэй сагта тугал бүхэнэй ...үүдхэдэ 600—700 граммаар нэмээдэг. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Анна Орлова ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...Н ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

...мационно заводой коллектив Желез...ой промышленна предприятинуудай ...үрүүлэн табан жэлэй түсэбые болзор...гэхэ арга боломжоёо хараалаад, со... ...һэн. Тиин табан жэлэй даабари ха...орһоонь урид дүүргэхэ гэһэн социалис ...дэлгэрүүлхые районой хүдэлмэришэ...йна.

...н жэл үнгэрөөгүй. Заводой коллектив ...даабариие 1970 оной ноябриин һайндэр ...хэрэгтэ хүсэ шадалаа эпсүүлэн ажал...

...хүдэлмэришэд өөрын тусхай уялга ...боломжоёо хэрэглэн, ажалай бүтээсэ ...ажалладаг үйлэдбэриин түрүүшүүл ...амжалтатайгаар дүүргэнэ. Мянгаад шахуу хүдэлмэришэд табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй даабари дүүргээ.

Үйлэдбэриин 339 түрүүшүүл табан жэлэй һүүлшын 1970 оной түсэбөөр ажаллажа эхилээ. Өөрын тусхай уялга абаһан түрүүшүүлэй дундаһаа 89 хүдэлмэришэд табан жэлэй түсэбые болзорһоонь аяар хоёр жэлээр урид дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ.

Хабсаргагша Иван Филиппович Коверев, слесарь—Михаил Константинович Васильев, слесарь Александр Александрович Зосин, слесарь-хабсаргагша Федор Васильевич Китаев болон бусад өөһэдынгөө табан жэлэй даабарииие хамагһаа түрүүн дүүргээ.

Тус завод республикымнай түрүү предприятинуудай нэгэн. Абаһан уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхэ гэһэн мүрысөөн цех, участогуудай, хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Үдэр ерэхэ бүри түрүүшүүлэй тоо олошоржо байна.

С. АЮШЕЕВА.

...РИКЫН СҮЛӨӨРҺЭН ҮДЭРӨӨР ...РАМДУУЛАГДАҺАН АМАРШАЛГА

...өөрһэн үдэртэй, ...элэй организа...гдаһаар табан ...дашарамдуулан, ...ховно Соведэй ...оветскэ прави...икын оронуудта ...элшэн сайдуудаар, СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ байдаг түлөөлэгшөөр дамжуулан Африкын бэеэ даанхай оронуудта хани ёһоной амаршалга хүргөө.

Национальна сүлөөрэлгын, экономическа ба социальна дэбжэлтын һайн һайхан хэрэгэй түлөө тэмсэжэ байһан африкан оронууд ба арадуудта али болохо дэмжэлгэ Советскэ Союз саашадаашье үзүүлхэ гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, Советскэ правительство найдуулһан байна.

(ТАСС).

Л. Свобода А. Н. Косыгинтай уулзаба

ПРАГА. (ТАСС). ЧССР-эй президент Л. Свобода Пражска градта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай майн 24-дэ уулзаа.

Хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөндэ СССР-һээ ЧССР-тэ байдаг элшэн сайд С. В. Червоненко хабаадалсаһан байна.

СИБИРИИН ЛЕНИНСКЭ ГАЗАРНУУДААР

Сибирьтэ В. И. Ленинэй байһантай холбоотой дурасхаалта газарнуудаар туризмые хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай тогтоол ВЦСПС-эй Президиум майн 24-дэ баталан абаа.

Красноярск-Абакан-Минусинск-Шушенское-Ермаковское-Саянска ГЭС-эй барилга гэһэн туризмын маршрут бэлэдхэжэ, 1970 онһоо нээхэ гэжэ туризмын талаар Центральна Соведтэ даалгагдаа. Бүхэли жэл соо хүдэлдэг, 300 хүнэй һууритай туристска баазын проект зохёохын ба Шушенское тосхондо тэрэниие барихын тулада 1968—1970 онуудта мүнгэ зөөри һомологдохо ёһотой.

Шушенское тосхондо мүнөө бии байһан сезонно туристска баазые 1968—1970 онуудта профсоюзуудай Красноярск хизаарай соведтэй хамта шэнэдхэн һэльбэхыень, болбосон зохид болгохыень Туризмын талаар Центральна Соведые ВЦСПС-эй Президиум уялгалһан байна. Баазые шэнэдхэн һэльбэхэ, шухала юумэнүүдээр, транспортаар хангаха хүдэлмэрииие 1970 оной зунай сезон хүрэтэр түгэсхэхэ шухала.

ТАСС-ай корр.

ХАМТЫН ҺУРАЛСАЛ

Варшавска договорто хабаадагша оронуудай нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабай түсэбэй ёһоор 1968 оной июнь һарада Польшын ба Чехословакиин газар дээрэ командно-штабна хамтын һуралсал үнгэргэгдэхэнь.

Варшавска договорто хабаадагша оронуудай армиинуудай бүхы түрэлэй сэрэгүүдэй штабууд энэ һуралсалда хабаадаха.

Мүнөөнэй ябуулгануудые хэхэдээ, сэрэгүүдэй холбоотой байха ба тэдэниие жолоодохо асуудалнуудые шиидхэлгые нарижуулха, сэрэгүүд ба штабуудай дайшалхы зэһэнги бэлэн байлгые саашадань дээшэлүүлхэ гээшэ һуралсалай зорилгонь болоно.

Һуралсал Варшавска договорто хабаадагша оронуудай нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагшын хүтэлбэреэр үнгэргэгдэхэ юм.

МАНДАГ ЛЭ АРЮУН ҺАЙХАН ЁҺО ЗАНШАЛНАЙ

«Хүн бүхэн бултанайнгаа түлөө, бултадаа нэгэнэйнгээ түлөө!» Эдэ үгэнүүдэй удха яаһан гүнзэгыб даа! Коммунизм байгуулжа байгаа совет хүнэй сахидаг арюун һайхан ёһо заншалай хуулиин гол гуримуудай нэгэн лэ. Советскэ Союзай Коммунис партиин Программа соо энээн тухай аржытар бэшээтэй.

Уужам дэлгэр Совет орон соо ажаһуудаг, ажалладаг хүн бүхэнэй урда ямар ехэ харюусалга, уялга байна гээшэб! Манай гүрэнэй эрхэтэн бүхэн олон ондоо үндэһэ яһатанай үнэр баян бүлын гэшүүнинь, ургэмжэ ехэтэй совет коллективэй гэшүүн мүн ха юм. Тиимэһээ хүн бүхэмнай ганса өөрынгөө зүргэ харгыханиие хараад лэ ябанагүй, харин бултанай түлөө оролдожо ябана, тиихэнь ажабайдалайнь жама ёһон болонхой.

Капиталис байгуулалтатай гүрэнүүдтэхи гуримуудые хаража үзэхэдэ, манай ёһо заншалнуудта орходоо ондоо, газар тэнгэри хоёртол илгаатай байна бшуу. «Демократи гээшэл манайда бии», «Ёһотойл эрхэ сүлөө эндэл манданхай» гэжэ байгаад буржуазна үзэл суртал номногшод һүхирэлдэдэг. Үнэн дээрээ, капиталай оронуудта ямаршье демократи, эрхэ сүлөө, һайн һайхан ёһо заншалай үгы байһаниинь, тэндэ хүн хүндөө шоно, дайсан, нэгэниинь нүгөөдэеэ мүлжэдэг, хүн бүхэнэй хара амяа харашоод ябадагынь хэндэшье мэдээжэ. Тэндэхид коллективэй хүсэн, олоной нүлөөе оройдоошье мэдэхэгүй, ойлгохогүй.

Имагтал социалис байгуулалтатай манай орон дотор хүн бүхэн бултанай түлөө, бултадаа нэгэнэй түлөө гэһэн ёһо гурим баримталагдана. Совет засагай 50 жэл хадаа коллектив гээшын хүсые, тэрэнэй дэлисые түүхэдэ оруулан гэршэлжэ харуулаа. Табин жэлэй туршада хэһэн асари ехэ алхамууднай, дэлхэйдэ үзэгдөөгүй, домогто дуулдаагүй илалта, амжалтануу днай коллективэйл оролдолгын аша үрэ, сэсэн мэргэн Коммунис партиин ударидалга доро коллективэйл дабаһан дабаанууд бэшэ гү?!

Эбтэй эетэй коллектив соо хүмүүжэһэн манай хүнүүд аажам таладаа алтан таряа ургуулжа, адуу малаа атар тарганаар үдхэжэ, хото городуудые бодхоожо, холын замбуулинаар ниидэжэ, шэрэм булад хайлуулжа ябана ха юм. Коллективһээ таһараад, зон нүхэдһөө холодоод, ехэ баатаршалга хэжэрхиһэн, толотомо илалта мандуулжархиһан хүн юрэдөөл харагдадаггүй. Тиимэл хадань коллективэй удха шанар үдэрһөө үдэртэ дээшэлнэ, саашадаа дабшаха замдамнай коллективизм гээшэ үнэтэ тутуудаймнай нэгэн болоно.

«Олоороо хэлсэһэн үгэгүй», «Хамтын хүсэн далай мэтэ», «Бидэ гэһэн олоороо, би гэһэн гансаараа», «Жаргаха гэбэл коллективтэ яба» гэжэ арад зоной хэлсэдэг шэнэ оньһон үгэнүүд манай ажабайдалда коммунис ёһо гуримай батажаһые гэршэлнэ. Хүн бүхэмнай хара багаһаа эхилээд, коллектив соо хүмүүжэжэ, коллектив соо эрдэм бэлигтэ һуража, ажалай амта танижа, зам харгыгаа олоно, хамтын хэрэгтэ нангин хубитаяа оруулна.

«Хүн бүхэн бултанайнгаа түлөө, бултадаа нэгэнэй түлөө» гэһэн ёһо гурим Совет ороной эрхэтэн бүхэнэй арюун һайхан заншал болоод, шуһандань, зүрхэ сэдьхэлдэнь шэнгэнхэй гэжэ хэлэхэдэ, алдуу болохогүй. Ямаршье предприяти, ажахы, эмхи зургаан, һургуули ошогты. Коллективэй хүсэн, нүлөөнэй айхабтар ехые, агууехэ багша, үнэн сэхэ залуурша байһые ойлгохот. Энэ талаар жэшээ баримта дурдабал, яаһан олон бэ!

Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ ороһон Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив тухай магтаалайл үгэнүүдые хэлэмээр. «Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө олон бригада, участогууд тэмсэжэ эхилээ һэн. Тэдэнэй нэгэн дизельнэ цехэй Семён Иванович Маковей гэгшын бригадын коллектив ямар эбтэйгээр, ямар эмхитэйгээр ажаллаа, оролдоо, тэмсээ гээшэб! «Хүн бүхэн бултанайнгаа түлөө, бултадаа нэгэнэйнгээ түлөө» гэһэн ёһо гурим энэ бригадада батажанхай. Социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор ажаллаха гээшэ бэрхэтэй байгаа. Юуб гэхэдэ, ажалай журамые гү, али олонитын гуримые бригадын нэгэшье гэшүүнэй эбдээ һаань, коллективынь мүрысөөнһөө гаргагдаха ёһотой һэн. Тиэд үнгэрһэн 1967 оной туршада энэ бригада социалис мүрысөөнэй бүхы гуримуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр сахижа шадаа. Хүн бүхэн үдэр бүриингөө нормые ходо үлүүлэн дүүргэжэ, шанар һайнтай продукци үгэжэ, тэрэнэйнгээ өөрынь үнэ сэнгые хараа байса хямдаруулжа, шэнэ техникэ хэрэглэжэ алдаршаһан байна. Одоол эндэ хүдэлмэришэн бүхэн бэе бэедээ хани ёһоор туһалалсан, бригадынгаа хэрэгэй түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябаа. Залуу хүдэлмэришэн хүбүүн Иванов гэгшэ дүй дүршэлөөр үшөөл бага һэн. Хүнэй юумэ заахада, үгэ дуулажа үгэхэгүй. Бригадынхид тэрэнтэй нилээд «ядалдаа». Һүүлэй һүүлдэ коллектив бултаараа нэгэнэй түлөө оролдожо, Ивановшье түрүүшүүлэй тоодо ороо юм.

Коллективтэнь арбан долоон хүн. Тэдэнэрэй гурбан хүниинь—Радионова, Еремин, Сокольников гэгшэд дээдэ һургуулида һуралсана, бэшэниинь мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ курсада ябана. Эбтэй эетэй бригада ехэ илалта туйлаа: «Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Бултанай түлөө оролдожо ябадаг хүнүүд манайда олон. Тэдэнэй бүхы һэшхэл, зүрхэ сэдьхэлынь олоной хэрэгэй түлөө зобожо, хүлгэжэ байдаг. Өөрын, хамтын гэжэ илгадаггүй нүхэдүүд лэ хүн зондоо хүндэтэй, нютаг нугадаа магтаалтай ябадаг. Иимэл хүнүүдэй хүсөөр, оролдолгоор ямаршье үндэр дабаан дабагдана, тэдэнэй ашаар амжалта, илалта ерэнэ. Иимэл баатарнуудые Эхэ оронойнгоо ёһотойл эрхэтэн, үнэр баян бүлын үнэн сэхэ гэшүүн, совет коллективэй хүндэтэ гэшүүн гэжэ нэрлэхэдэ одоол болоно бэшэ гү!

«Хүн бүхэн бултанай түлөө, бултадаа нэгэнэй түлөө». Коллективэй ёһотойл гэшүүн гээшэмнай тэрэнэйнгээ нэрэ хүндэ, алдар солые арюун һайханаар үргэжэ, абажа ябахые оролдоно. Хайшаншье гээ һаа, ажахы, предприяти, бригада, звеногойнгоо нэрые гутаахагүй, солодонь хүрэмөөр ажаллаха гэжэ эрмэлзэнэ.

Һаяхан, май һарын эхеэр Хориин, Хэжэнгын аймагуудта ехэ үер боложо, гай тодхор тохёолдоо. Хориин аймагай Дээдэ-Тайлсын, Анаагай совхозуудай хонидой олохон отара уһанда абташаһан юм. Тэдэниие абархын түлөө хүгшэн залуугүй хүн зон оролдоо, гурбан хоногой туршада 5500 хонид уһанай аюулһаа абарагдаа. Вертолёдой лётчигууд Леонид Ахмедвалиев, Владимир Англиов, Владимир Горячкин, Николай Шергин болон бусад үдэр һүниие мэдэнгүй, олоной зөөри абархын хойноһоо оролдобо. Тиихэдэ Хэжэнгын аймагай «Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ» совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ, мелиоратор Гончик Гомбоев ажахынгаа хонидые абархын түлөө ами наһаяа хайрлаагүй. Бултанай түлөө оролдодог ёһо гуримнай эндэл мандажа гарана.

Совет коллективэй һайхан ёһо гуримууд ажабайдалда батажахадаа хүнүүдэймнай ухаан мэдэрэлэй үндэр болоһые гэршэлнэ. Хүн бүхэн бултанай түлөө, бултадаа нэгэнэй түлөө тэмсэжэ, оролдожо ябахада, ямаршье бэрхэшээл аймшагтай бэшэ. Энэ арюун ёһо гуримые, коллективизмые бэелүүлхэ хэрэгтэ ажахы, предприяти, һургуули, эмхи зургаан бүхэнэй партийна, комсомолой, нинтын эмхинүүд үдэр бүри халуун анхаралаа хандуулжа байха зэргэтэй.

Малайзиин премьер-министрэй орлогшо Москва ерэбэ

Советскэ правительствын уряалаар Малайзиин премьер-министрэй орлогшо Тун Абдул Разак албанай хэрэгээр майн 23-да Москва ерээ.

— Энэ хадаа Советскэ Союзда минии түрүүшын аяншалга болоно,—гээд Шереметьевскэ аэродром дээрэ журналистнуудай асуудалнуудта харюусахадаа айлшан мэдүүлээ. Дипломатическа харилсаа һаяхан тогтооһон манай оронуудай хоорондохи холбооe бэхижүүлхэ гээшэ аяншалгын зорилгонь болоно.

Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Москваһаа мордобо

Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Майкл Стюарт суг ябалсаһан хүнүүдтэеэ хамта майн 24-дэ Москваһаа мордобо. Англиин министр Совет ороной ниислэлдэ богонихон саг соо байхадаа, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкотай хөөрэлдөө. Уласхоорондын байдалай хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэдэнэр һанамжануудаа мэдэлсээ.

„Космос-221" ниидэбэ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Газарые тойрон дабшадаг ээлжээтэ хэмэл одон 1968 оной майн 24-дэ Советскэ Союзһаа табигдаба. 1962 оной мартын 16-да ТАСС-ай соносхоһон программын ёһоор замбуулинай дайдые саашадань шэнжэлхэдэ хэрэгтэй болохо научна аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Одон дээрэ тодхогдоһон аппаратура һаадгүй һайнаар хүдэлнэ. Абтаһан мэдээнүүд тоололгосогсололгын центртэ шэнжэлэгдэжэ байнхай.

Ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэмэй III съезд хаагдаба

Ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэмэй III съезд Москвада майн 24-дэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Бүлгэмэй дүүргэдэг үүргын дээшэлһэн, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта техническэ ухаалан зохёолго хүгжөөлгэдэ тэрэнэй үзүүлдэг нүлөөн тухай үгэ хэлэгшэд хөөрэһэн байна.

Съезд дээрэ баталан абтаһан резолюци соо иигэжэ заагдана. Ажал эрхилэлгын шэнэ экономическа эрхэ байдалда техническэ шэнэ юумэнүүдые хэрэглэхэ талаар зүбөөр түсэблэлгын удха шанар бүри ехэ болоо. Энэ хүдэлмэридэ ВОИР-ай организацинуудые бүри эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, ВЦСПС-тэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые съездын делегадууд ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаһан байна.

Бүлгэмэй шэнээр һунгагдаһан Центральна Соведэй пленум болоо. ВОИР-ай түрүүлэгшээр Г. П. Софонов һунгагдаа.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ХАДУУРШАГҮЙ ХАРГЫ

I. ЗУУРШАЛАГШЫН ХАРЮУСАЛГА ЯМАР БЭ?

Экскаваторщигаар хүдэлхэнь нилээд гайтай гэлсэдэг. Шадабари шандааhанhаа эхилээд, нарин мэргэжэл, тэсэбэри зориг хэрэгтэй юм ха. Экскаваторщик үглөө бүхэндэ орёо оньhон машина жолоодохо, газай үнэр танар, тооhо-торхируу соо ажаллаха баатай гээшэ ааб даа. Тиимэшье hаань, Владимир Кутузов энэ ажалhаа зүрхэсөөгүй, нэгэтэшье тунхаряагүй. Хэзээ бүхэндэ даалгабаряа халиса дүүргэжэл ябаа. Магтуулдагшье байгаа. «Үлүү үгэгүй, зонойл хүн даа»,—гээд партийнабэшэ хүдэлмэришэд хэлсэгшэ бэлэй. «Залуу коммунистмнай бэеэ харуулаал даа, кандидадайнгаа стажые жэншэдгүй гарахань бэзэ»—гээд партбюрогой гэшүүд болоод, жиирэй коммунистнууд зугаалдаг hэн.

Ойн баярай жэл үнгэрбэ. Управлениин ажалшад табан жэлэйнгээ түсэб 1970 оной ноябриин 7 болотор дүүргэхэ гэжэ шармайн оробо. Владимир Кутузовшье алхамаа жэгдэдхэн нүхэдөөрөө ябалсаа. Нэгэтэ залуу коммунист уруу дуруухан ажалhаа бусаба. Эсэнги, зүдэрүүхэн. Урданайхидаал мэтээр энэ үдэрэйнь нормошье дабагдаагүй. Зан абариншье нэгэл тиимэхэн, хайшааб даа. Юун болооб? Али түрүү экскаваторщигнай архи тамхи намнашоо гү?—гээд хорон хэлэн эрьелдээдшье абаhан байха. Тэрэ үедэ партбюрогой гэшүүд hанаата болоhон юм. Хөөрэлдэhэн, зүбшэлсэhэн байгаа. Теэд ушар байдалынь hүүлээрнь, хэдэн хоноhон хойно, элирhэн гэхэ. Владимир Кутузовые партида орохыень зууршалhан (рекомендаци үгэhэн) үнинэй танил, олон жэлэй партийна стажтай коммунист тэрээнтэй золголдожо, «үгы бии» hанамжаяа налгай янзаар абалсаhан юм. Тиихэдэл зууршалагшадаа нүхэр Кутузов сэхээрэл табяа hэн:

— Бэемни муудантаа ха, ажалдаа диилдэн алдана гээшэ гүб, али яанабиб.

Зууршалагша энэ ушарта юрэл хөөрэлдөөд ябашоогүй. Хоёр үхибүүдээ хэр хүмүүжүүлдэгыень, үдэшын hургуулида өөрынь ямараар hурадагыень, мүн гэр бүлынь байдал баранниень үнинэй коммунист хаража үзэhэн, аха ёhоной зүбшөөл заабари үгэhэн юм.

Бэеынь муудаhан дээрэhээ партбюрогой дурадхалаар залуу коммунист В. Кутузов экскаваторщигhаа болижо, электригээр томилогдонхой. Зүгөөр гол шухалань гэхэ юм гү, хэлэхээе hанаашамнай энэ бэшэ. Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ зууршалагшадай харюусалгые дээшэлүүлхэ асуудалда эндэхи партбюро ехээр анхардаг юм байна гэжэ хэлэхэ hанаатайбди. Энээн тушаа партбюрогой секретарь нүхэр И. Д. Шевченкын хөөрэхые шагная даа:

— Партиин гэшүүднай имагтал кандидадай стаж гараха жэлэй хугасаа соонь бэшэ, харин хожомынышье зууршалга тухайгаа сэдьхэжэ, hанажа ябадаг. Тиигэжэ ёhотойл коммунистые хүмүүжүүлхын түлөө ехэ харюусалга бэедээ даажа абаха бшуу. Энэ асуудалаар үе-үе болоод бюрогой заседани дээрэ коммунистнуудай тоосоо шагнадагбди. Партбюрогой заседани дээрэ, жэшээнь, нэгэдэхи прорабска участогай начальник коммунист В. А. Федоров тоосоhон байха. Гадна имэ ушар дайралдажа болохо. Залуу коммунист, жэшээнь, партийна журам эбдэбэ, партиин Устав хазагайруулба гэлэй. Тиихэдэнь хайшан гэдэгбибди? Залуу коммунисттай хамта зууршалагша мүн лэ дутуугүй харюусаха зэргэтэй гээд бидэ тоолодогбди.

Заатал hаа журам эбдээ hаань бэшэ, дээрэ дурсагдаhан жэшээ юу харуулнаб гэхэдэ, хүнэй үбшэлөөд байхадань, зууршалагшань коммунис, нүхэрэй ёhоор ерэжэ уулзадаг, гэр бүлынь байдал шалгадаг, туhалдаг байна бшуу. Энэ ушарта үйлэдбэриин «ара тала» — залуу коммунист политическэ литература хэр уншанаб, театр, кинодо ябадаг гү, үхибүүдээ ямараар хүмүүжүүлнэб гэхэ мэтэ асуудалнууд зууршалагша коммунистын hэшхэлэй, нэрэ хүндын хэрэг болоно ха юм. Тиихэдээ зууршалагша мини лэ hонирхоод, асуугаад арилшадаггүй, харин өөрынгөө олон жэлэй партийна стажай дүй дүршэлhөө таарамжатай зүйлнүүдые хөөрэжэ, ойлгуулжа үгэдэг байна.

Залуу коммунист юрэл зууршалагшадаа найдаад, гараа дэлгээд hуужа байдаггүй. КПСС-эй Уставай ёhоор кандидадай стаж гараха нэгэ жэл соо залуу коммунист бэеэ алишье талаhаань харуулха, коммунистын үндэр нэрэ зэргэдэ хүрэмөөр ажаллаха, hураха гэжэ оролдодог. Энэ болзор соо ёhотойл коммунист болохые оролдоно. Коммунис партиин агуу ехэ хэрэгтэ үнэн сэхэ байhанаа харуулhан модошо дархан А. И. Белов, жолоошон И. И. Трифонов болон бусад партиин гэшүүнэй үндэр нэрэ зүүжэ, ажалдаашье, hуралсалдаашье, ниитын ажабайдалдашье үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг.

Улаан-Үдын заhабарилга-барилгын управлениин партийна организаци залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулдаг. КПСС-эй гэшүүндэ кандидат бүхэн партийна даабаритай байдаг, политическэ эрдэм мэдэрэлээ, мэргэжэл шадабаряа саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

II. ХЭМЬЭЭ ХЭТЭРХЭ ГЭЖЭ БИИ

Хэмhээ хэтэрhэнэй хэрэггүй гэжэ хэлсэдэг гээшэ аабзабди. Энэ үгын удхатай байhаниинь нэгэ имэ ушар дээрэhээ тобойсо гаража ерээ hэн. Үнгэрэгшэ жэлэй эхеэр залуу токарь Исаак Бун гэгшэ КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаhан байгаа. Шэнэ нүхэрөө коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ, мүн партиин гэшүүн боложо хэр шадаха байhыень шалгаха гэжэ үгэеэ нэгэдхэбэ. Кандидадаар абтахынгаа урда тэрэ управлениингээ баазада агитатораар хүдэлдэг, даабаряа hайнааршье дүүргэдэг байhан. «Зай, залуу нүхэрнай хэр тэсэбэритэй юм ааб»,—гээд түймэр сараха hайн дуранай дружинын гэшүүнээр табижархиба. Уданшьегүй нүхэдэй сүүдэй түрүүлэгшын орлогшоор томилогдобо. Энэ даабаринуудаа шадал зэргээрээ дүүргэдэг, зэмэлүүлдэггүй байгаа. Хүдэлхэдөө шадамар ха юмши гэhээр дэл, нүхэр Бун гэгшые арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүнээр hунгажархиба. Тиигээд баазын профсоюзай рабочкомой гэшүүн болгоhон юм. Ингэжэ залуу коммунистын даахыса даабари даалгажархиhан байна. Токариин ажал дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр нэгэ суглаанhаа нүгөөдэ суглаандань харгылдаг, хаанаашье хүртэжэ ядахадаа хараалгадаг болобо. Сэхынь хэлэхэдэ, нүхэр Бун—ехэ оролдосотой, ханалгатай, даабариhаа арсадаггүй, урагшаа hанаатай хүн. Теэд хайшан гэхэбшэ, нэгэ даабаряа дүүргэжэл байтаршни, нүгөөдэнь «хуугайлжа» байхал. Залуу коммунист И. Бун нэгэ үедэ урмаа хухарhандал, «далигүй», юумэндэ хамаагүйшэг болоhон, даабаринуудтаа диилдэhэндээ «намhаа саагуур, наранhаа наагуур» гэншье алдаhан байха. Аргынгаа hалахада тиигээ бэшэ гү?

Нэгэнэй даабаридаа «даргадашоод» байхада, нүгөөдүүлынь hанаа амархан, даабаригүй ябажа байха юм. Тааруугүй байдал үнишье үргэлжэлөөгүй. Партийна бюро энэ асуудалые тусхайлан хэлсэжэ, үндэhөөрнь гуримшуулhан юм. Залуу коммунист бүхэн нэгэ—хоёр партийна даабаритай, хэhэн хүдэлмэриингөө түлөө партбюрогой үмэнэ тоосожо байдаг болоо hэн. Зарим нүхэдтэнь, тусхайлбал, үдэшын hургуулида hурадаг 5 залуу коммунистнарта хүнгэншэг даабари үгтэдэг байна.

Даабариин хүмүүжүүлхы удха шанар эндэ зүбөөр ойлгогдонхой. Тиимэhээ шадамараар хэрэглэгдэдэг гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээлхэдэ, залуу коммунист Григорий Куренковые модошо дархашуулай бригадада агитатораар томиhон юм. Бригададань гол түлэб залуушуул ажалладаг байгаа. Наhатайшагшье дархашуул баhал бии hэн. Теэд яахаб, бултыень суглуулаад хөөрэлдөө үнгэргэхэ хэрэгтэй, мүн хүн бүхэнэй hонирхоhон асуудалдань харюу үгэхэ, тус тустайнь ан-бун hуужа зугаалха хэрэгтэй. Залуу коммунист түрүүшээр ядалсан алдадаг, дүй дүршэлөөр багададаг hэн. Тиигэ тиигэhээр нүхэр Куренков хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ, зорилгынь табижа шадаха, политическэ хүдэлмэри ябуулха дүй дүршэлтэйшье болоhон юм. Бригадын ажалыншье урагшатай, бүтээмжэтэй болоо hэн. Юрын модошо дархан Григорий Куренков эмхидхэхы шадабаряа харуулжа, арба найман хүнhөө бүридэhэн бригадын хүтэлбэрилэгшөөр дэбжүүлэгдээ бэлэй. Мүнөө залуу коммунистын даадаг бригада Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ бригада гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэеэ арюун hайханаар абажа ябана.

Имэ жэшээнүүдые тоолохо болоо hаа олон. Залуу коммунист Борис Домостойн дархашуулай бригада коммунис ажалай түлөө хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр оролсонхой. Бригадирай өөрынь партийна даабари—агитатор. Нүхэдөө шадамараар эмхидхэжэ, хүмүүжүүлжэ управлени соогоо суурханхай, Хүндэлэлэй самбарhаа өөрынь портрет, юрэдөө, буудаггүй гэлтэй. Үгышье hаа, жиирэй маляр Нина Карнауховае абаад үзэе. Ажалайнгаа hүүлээр үдэшэндөө арбадахи класста hурадагшье hаа, ниитын хүдэлмэриhөө огто арсадаггүй, ехэл эдэбхитэй залуу коммунист гэжэ суг хүдэлдэг нүхэдтөө хүндэлүүлдэг.

Хэмhээ хэтэрхэ гэжэ бии. Дашуурhандаа гэхэ юм гү, али алдуу эндүү гаргаhан дээрэhээ залуу коммунистда даншье hаа олон партийна, хажуугаарнь үшөө профсоюзай даабари үгэхэ ушар гарадаг. Тиигэжэ болохогүй гээшэ ааб даа. Яахадааб гэхэдэ, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэдэ туhа хүргэхын оронд нитэжэ хэтэрмээр «даабари тохолго» hаад тойбо унаруулжа болохо бшуу. Зүгөөр тус управлениин партийна организацида имэ баримта үзэгдэхэеэ болинхой. Хэрбээ 1967 ондо, мүн энэшье жэлдэ КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар 14 хүн абтаhан байгаа hаа, мүнөө долоониинь партиин дүүрэн эрхэтэ гэшүүд болонхой. Ингэжэ эндэхи партийна организаци жэлhээ жэлдэ ургажа, хатуужажа, мүнөө 51 коммунисттай юм.

III. БАГША—ХАЖУУДАШНИ

Хореодхон наhаяа hанаад үзэхэдэ, hониншье, гайхалтайшье байдаг. Залуугайнгаа задарюунда hайн юумэ хэhэн, болгоомторгүй ябадал гаргаhан байхаш. Эдэниие hанахадаа энеэдэhэншни хүрэхэ. Яахабш, тиимэл байгаа, үнгэрөө ха юм. Харин мүнөө ондоо бэшэ аал? Партийна организацинууд хореодтой хүбүүд, басагадые хүмүүжүүлхэ асуудалда бүри ехэ анхарал табидаг болонхой. Хүмүүжүүлгын онол арга, методүүдшье оншотой, нүлөө ехэтэй болонхой.

Улаан-Үдын заhабарилга-барилгын управлениндэ хэдэн зуугаад хүдэлмэришэд ажалладаг. Тэдэнэй дунда залуу үетэн үсөөн бэшэ бии. Сохом лэ хахадhаань дээшэ байха. Залуу хүдэлмэришэдые, коммунистнарые хүмүүжүүлхын тула эндэхи партийна бюро үнинэй коммунистнуудые шадамараар хэрэглэдэг, аятай зохид хөөрэлдөөндэ, хэшээл, конференцидэ уридаг байна. Теэдшье хөөрэхэ, залуушуулые hонирхуулха, урмашуулха зүйл тэдээндэ барагдашагүй ха юм даа. Жэшээ болгон, 1931 онhоо хойшо партиин гэшүүн Александр Максимович Акиловые абаад үзэе. Тэрэнэй намтарые хөөрэхэ болоо hаа, нэгэ үдэшэ хүрэхэгүйл ха даа. Орон дотороо томо индустри байгуулха, хамтын ажал тогтоохо үедэ үзэхые үзэhэн, харахые хараhан, омог баярай үдэрнүүдые тэмдэглэhэн, гашуудалта минутада толгойгоо ганхуулhан байха. Харин Эсэгэ ороноо хамгаалха дайнай үедэ гартаа шудхамал булад буу барижа, дайнай утаа униарта харгыгаар hайса алхалhан, гвардиин полковник нэрэ зэргэтэй, дайшалхы олон орден, медальтайгаар дайгаа дараhан хүн ха юм. Энэ нүхэр партиин гаталhан баатарлиг зам тухай бодото байдал дээрэhээ жэшээнүүдые абажа, мүнөөнэйхитэй сасуулжа байгаад залуушуулда хөөрэжэ үгэдэг. Нүхэр Акилов эндэ пропагандистааршье хүдэлөө. Ушар имэhээ залуу коммунистнууд суг ажаллажа байhан нүхэрөө ёhотойл багша, эгээл дүтын хани, хүндэтэ айлшан мэтээр хүлеэжэ ядан угтадаг байна.

Залуу коммунистын урма зоригой бэхижэхэ, үзэл сурталайнгаа талаар тэрэнэй хатуужаха хэрэгтэ тусхайта пенсионернүүд ехэ нүлөө үзүүлдэг. 1936 онhоо партийна стажтай коммунист Тихон Иванович Поповой залуушуулай дунда хүрээлэгдээд, шуналтайгаар хөөрэжэ байхыень эндэхид үсөөн бэшэ хараhан байха. Мүн үнинэй коммунист Иван Данилович Шевченко КПСС-эй гэшүүндэ кандидадуудтай ленинскэ парти тухай, тэрэнэй дайшалхы зам тухай, коммунистнуудай партиин хүтэлбэри доро совет арадай коммунизм байгуулжа байhан тухай хөөрэлдөө үнгэргэдэг, шагнагшадайнгаа ойлгожо ядаhан юумыень дэлгээн тайлбарилжа үгэдэг. Хашалангүй имэ хөөрэлдөөнэй үедэ залуу коммунистнууд үзэл сурталай талаар ёhотойл хатуужуулгын hургуули гарана гэжэ хэлэлтэй. Тэдэнэй багшань суг хүдэлдэг нүхэдынь, партиин үнинэй гэшүүд, тусхайта пенсионернүүд юм гэхэдэ тиимэшье hарюу бурюу болохогүй гэшэ ха.

IV. НҮЛӨӨН, ҮШӨӨ ДАХИН НҮЛӨӨН

Хүн болохо багаhаа гээд хэлсэдэг. «Залууhаа нэрээ бү хухара» гэлсэхэшье ушар баhал дайралдаг. Эдэ үгын сэсэн мэргээрнь яахамнайб, харин управлениин партийна организаци комсомолшуудта, мүн залуу коммунистнарта ехэл анхаралаа хандуулдаг гэжэ хэлээбди. Хэн хаана hуранаб, юу уншанаб, үйлэдбэриингөө мэргэжэл хэр дээшэлүүлнэб, ниитын хүдэлмэридэ хэр абьяастайб, гэр бүлэдөө ямараар ханданаб—эдэ бүгэдэ болон бусад асуудалнуудые партбюро харааhаа табидаггүй. Ёhо дүүргэхын, райкомдо эльгээхэ тоосоон соогоо бэеэ hайнаар харуулхын тулада эдэ бүгэдые хэдэг бэшэ, харин хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин үрэ дүнтэй, нүлөө ехэтэй байхын түлөө оролдодог байна.

Нэгэ имэ жэшээ дурдая. Маляр Леонид Коваленкые партийна организаци КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаба. Гэр байрануудые шэрдээд, будаад лэ, хүндэл адли хүн ябаа. Ажалаараашье тиитэрээ суурхаагүй hэн. Түрүүшээр залуу коммунистда хүнгэхэн даабари үгэhэн юм. Тиигээд үдэшын hургуулида ябадаг болоо бэлэй. Партиин Уставай эрилтын ёhоор бэеэ абажа, ажалдаа шалгаржа, удангүй эрхим будагша гэжэ нэрлүүлээ hэн. Партбюро тэрэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бага бэшэ оролдолго гаргаhан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэдэнь яhала туhалhан байха. Эмхидхэхы бэлиг шадабаряа дэлгээн харуулхадань аха коммунистнууд мүн лэ туhалhан юм. Мүнөө нүхэр Коваленко будагшадай бригадираар дэбжүүлэгдээ, райсоведэй депутадаар hунгагдаа.

Үгышье hаа, Д. Н. Федотовой намтар нраад үзэе. hаяшаг болотор энэ нүхэр партийнабэшэ, мастераар ажалладаг hэн. Оролдосотой, hургуули hудартай, зонтоёо «таарадаг» хүн бэлэй. Партиин гэшүүндэ кандидадаар абаад байхада энэ мэргэжэлтын оншо шадабари бүри элиржэ, прорабай тушаалда дэбжүүлэгдээ hэн. Мүнөө Дмитрий Иванович—партиин гэшүүн, управлениин главна инженер.

Энээн дээрэhээ харахада, хүнэй ургаха, залуу коммунистын хатуужаха хэрэгтэ нэн түрүүн партийна организациин үүргэ зайлашагүй бии бшуу. Партийна организациин нүлөө ехэтэй байха тума ажал хэрэгшье урагшатай, бүтэмжэтэй, хүн зоншье омог баяртай байдаг. Имэ нүлөөн тус партийна организацида үгы бэшэ бии, дутамаггүй бии.

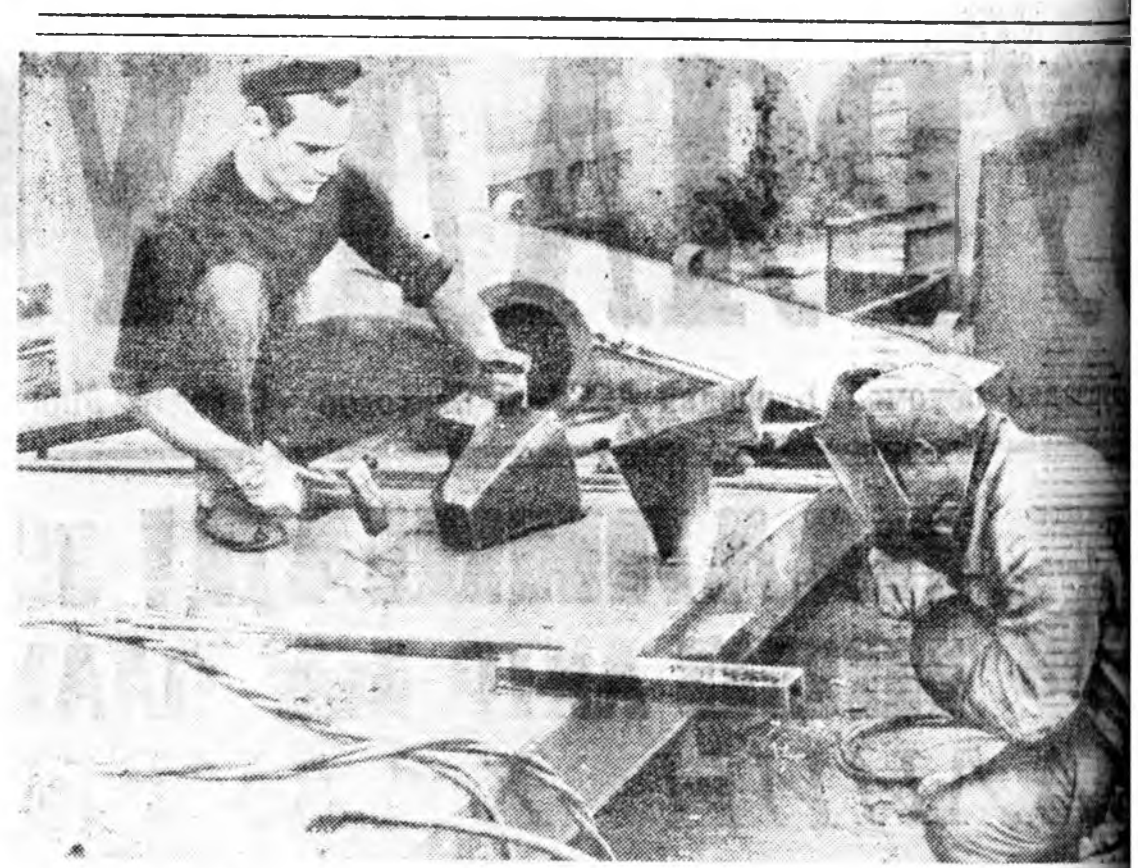
* * *

Заhабарилга-барилгын управлени энэ жэлэйнгээ түсэб декабриин 25 хүрэтэр бэелүүлхэ уялга абанхай. Тиихэдээ 13.265 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра заhабарилжа тушааха, тэрэнэйнгээ 75 процентыень «hайн», «эрхим hайн» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада үгэхэ гэжэ хараалаанхай. Энэмнай нилээд горитой хэмжээнэй хүдэлмэри болоно. Хэлэhэндээ хүрэхын, уялгаяа дүүргэхын тула эндэхид, түрүүшын ээлжээндэ партийна организаци хүдэлмэришэдэй дунда эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри тодо hонороор ябуулха, хүнүүдэй мэргэжэл шадабариинь дээшэлүүлхэ зэргэтэй бшуу. Тиимэhээ мүнөө жэлдэ 10 модошо дархашуулые, 10 штукатурщигуудые, 4 маляр, 4 слесарь-сантехнигүүдые нэмэжэ бэлэдхэхэ зорилготой.

Тиибэшье энэ хүсэн үшөөл багадаха байна. Эндэ нөөсэ хүсэ элсүүлхэ гэхэ гү, али партийна организаци хадаа хүн зоной ажалай болон политическэ эдэбхи хэшээлые ухаансараар толгойлхо, коммунистнуудые шиидхэхы участогуудта табиха болоно. Энэ зорилгоёо партийна организаци муу бэшээр бэелүүлнэ гэжэ тэмдэглэхээр байна. Энээниие управлениин ажал хэрэгээршье, коммунистнуудай эдэбхи хэшээлээршье батадхажа болоно. Теэдшье хараад үзэебди. Тус управлени 1968 оной нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргээ, КПСС-эй Советскэ райкомой ба райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг дахинаа тус управлениндэ үлөөгдөө. Гадна республикын коммунальна ажахын министерствын ба профсоюзай обкомой хоёрдохи мүнгэн шан олгогдоhон байна.

Энэ управлениин коллектив табан жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид, 1970 оной ноябриин 7 болотор дүүргэхэ гэhэн мүрысөөндэ хам оролсонхой. Даб дээрэхи дүнгүүдээрнь харахада, хэлэhэндээ хүрэмөөр ажаллажа, хадууршагүй харгыгаар дабшажа ябана. Эндэ партийна организациин хубита сохом лэ бии ха. Багашье бэшэ.

С. БАДМАЕВ.

Слесарь Виталий Максимович Яковлев электро-гагнууршан Николай Филиппович Ш... Улаан-Удын судна бүтээлгын заводто ажалладаг.
В. Яковлев Н. Шитин хоёр Ивалгын ажахын Колобкигай отделениин пилорамые ка... hабарилжа тушаагаа.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Шитин В. Яковлев хоёр ажал дээрээ.
Д. БАЛДАНО...

САБШАЛАН—МАНАЙ БАЯЛ...

ХИЛГАНАШЬЕ hАА—МАЛАЙ ТЭЖ...

Баргажанай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод Б. Х. БУЯНТУЕВАЙ хөөр...

Арба гаран жэлдэ луговодоор хүдэлөөб. Өөрынгөө ажалhаа, мүн хүнэй хэжэ байhан ажал дээрэhээ харахада, элдэб ушар байдаг. Манай колхоздо хоёр мянга гаран гектар сабшалан тоологдодог гээшэ. Теэд энэмнай эдлэжэ шадаа hаа, ёhотойл баялигнай ха юм даа. Үбhэ ногооной баян ургаса абтабал, ниитын мал үбэлэй сагта бүдүүн хоолоор заяандаашье дуталдахагүй. Малда үбhэнhөө hайн тэжээл байдагшьегүй гэхэдэ болохо. Малые гансахан талха тарян дээрэ байлгахагүй ха юмши. Энээндэ мүнгэ зөөри ямар ехээр гаргашалагдахаб. Зүгөөр сабшалангаа жэл бүри захаhаань hайжаруулжа, ургаса ехэтэй болгожо шадаа hаа мнай, горитойхон үбhэн абтаха.

Тиигээд мүнөө ямар байдал үзэгдэнэб?

Нёдондо колхознай 2352 гектар сабшалан хуряаха түсэбтэй байгаа. Тэндэhээ хамта 19 мянган центнер үбhэн сомогдоhон байна. Дунда зэргээр га бүриин 8,2 центнер ургаса абтаhан. Харахадашни сабшалангай зарим участогуудта энээнhээ бүришье бага ургаса хуряагдаhан байдаг. Теэд үнэн сэдьхэлээрээ оролдоhон хүнүүдэй даадаг сабшалан дээрэhээ хэды шэнэн үбhэн хуряагданаб? Ажалайнь үрэ дүн тад ондоо ааб даа. Га бүриhөө 25—30 центнер үбhэ хуряадаг луговодуудшье бии.

Хэды тиимэшье hаань, колхозоймнай ехэнхи сабшалан саг үргэлжэ хүдэлжэ байдаг луговодуудта даалгагданагүй. Энээнhээ боложо, ехэнхи сабшаламнай ургасаар муу. Зарим участогууд малай ферм, гүүртэнүүдтэ даалгагдаашье hаа, «малшад сүлөө багатай» гэгдээд лэ, биратай хүдэлмэри хэгдэдэггүй. Малшадай хүсөөр нилээд ехэ наг шэбхэ зөөгдэдэгшье hаа, тэрэнь аша үрэ болохоор хэрэглэгдэдэггүй ха юм. Олонхи ушарта зөөгдэhэн шэбхэнь дууhан hайнаар тараагданагүй, тэрэнэй шэмэ шүүhэнь газарай хүрьhэ шоройдо шэнгэнгүй, нара hалхинда хатажа үгы болошодог. Энэ хадаа харюусалгагүй ажалай үрэ болоно. Хэрбээ сабшалангай газар малшадта даалгагдаhан байбалынь, тэндэнь сүлөөтэйшэг хүниие табяад, hайн ээзэтэй болгоо hаа, ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байнал. Энээн тушаа колхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд hанаалаа үшөөл хүсэдөөр табидаггүй.

Мүнөө манай колхоздо сабшалан hайжаруулха мелиоративна отряд эмхидхэгдээ. Сабшалан үрэжэлтэй болгохын тулада имэ хүсэ табиха гээшэмнай угаа hайшаалтай. Техникын хүсэн хэрэглэгдэнэ. Тиигэбэшье энэ отряд шухала даалгабаритай. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй хүсөөр колхозой бүхы сабшалан hайжаруулагдаха: наг шэбхэ зөөгдэхэ, шугы бургааhан сэбэрлэгдэхэ, намаг хатаагдаха, дэгнүүл отологдохо, сабшалангай хүрьhэн соологдохо, борнойлогдохо гэхэ мэтэ ганса нэгэ луговодуудай хүсэлхөөр бэшэ ехэ хүдэлмэри оньhон аргаар бүтээгдэхэ байнал.

Мелиоративна отрядай бии болоходо, луговодуудай хэхэ ажал үгы болошохо шэнги зарим хүнүүд hанадаг. Энэмнай тон буруу. Луговодууд хадаа сабшалангые зүбөөр уhалха, үтэгжүүлхэ, эдэ хүдэлмэри үнгэргэхэдөө болзорыень зүбөөр сахиха ёhотой ха юм.

Би өөрынгөө жэшээ дээрэhээ имэ юумэ хэлэхээе hананаб. Хэдэн жэл удаа Хонхино нютагтахи сабшалан намда даалгагданхай. Зургаан-долоон жэлэй саада тээ эндэhээ биратай ургаса абтадаггүй hэн. Газарыень уhалха гэхэдэ, hубаг ханааб гэжэ байгаагүй. Бороо хурын ороо hаа үбhэн ургаха, үгыдөө үгы—имэл байгдаа. Үтэгжүүлгэ тухай хэншье бодоогүй. Теэд hүүлшын жэлнүүдтэ энэ сабшалан биратай үтэгжүүлэгдээгүйшье hаа, hубаг ханааб татагдажа, hайнаар уhалагдадаг болоод лэ, үбhэ ногоонойнь ургаса hайжараа. Май hараhаа захалаад гурба дахин уhалаад байхада, ногоониинь унатараа ургадаг. Манай нютагта Галтай гэжэ горхон бии. Уhаниинь майн хахадаар бии болодог. Голойнь эхиндэ шулуу модо обоолжо, хаалта бараад, уhыень hубагаар урадхуулжа байгшабди. Хадын уhатай бага горхоншье хадаа сабшалангые хоёр-гурба дахин уhалха арга олгоно. Хэрбээ инженерно түхэлэй хаалта бараа hаа, бурил hайн hэн гэжэ hанагшабди. Нёдондо минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэжэ, үбhэнэй ургасые нилээд hайжаруулhан байнабди. Тиимэ үтэгжүүлгэ hубагаар ябадаг уhан соо хайлуулжа сабшалангаа уhалхамнай аша үрэ ехэтэй байгаа.

Гэбэшье луговодоор ажаллажа байhан хүн газараа шанартайгаар уhалха ёhотой. Хабартаа бидэнэр уhанай элбэг байхада сабшалангаа доодо захаhаань эхилжэ уhалагшабди. Яахадааб гэхэдэ, зундаа уhанай бага болоходо холын сабшалан уhалагдаха аргагүй болошо-

дог. Энээнтэй хамта
имэ асуудал харал
мнай правлени, пар
заци луговодуудай а
hые үшөөл гуримш
бартаа hубаг ханаа
уhа урадхуулхада, а
байдаг. Энэ хаhада лу
га түлөөhэ абадаг.
илангаяа намартаа
гой hүүлдэ хадын уh
дажа, hубаг хана
юумээр таглажарх
намартаа ганса лугово
сөөр сэбэрлэгдэжэ
энэ хүдэлмэри хабарта
дэнэ. Мүн ажалай
ри хэрэглэхэ тушаа
болоо. Луговодууд
га дээрэ мүнгэ абад
мынь хэды үбhэ ург
лөө юушье байдагүй

Газетын хуудаhан
республика дотороо б
hони дуулажа б
ажахынууд луговод
урмашуулдаг байна
ногоо ехээр ургу
тэрэнэйнгээ түлөө
hэ абаха ёhотойшье
рэгүй hаа, хүнэй оро
hалаха ха юм. Муу
нааршье ажаллаhан х
гаа үгы болошоно

Сабшалангаа үрэж
жо, үбhэ ногооной у
жаруулжа шадабал, м
абтаhан продукци
үнэ сэнгые горитой
руулха аргатай. Мүн
ургасын абтажа б
даhан үбhэндэ мүнгэ
гаргагдана. Үнгэрэгш
гөөр центнер үбhэн 3
мүнгэтэ болоhон. Б
центнер үбhэндэмнай
мянган түхэригэй зөө
лагдаа. Ямар ехэб! Н
гурбан түхэриг бэшэ,
шаад мүнгэн байгаа
харюулха бшуу. Энэ
оролдолтой. Юрын к
hаа эхилээд, хүтэлбэ
рэтэрөө гансахан энэ
шэ, мүн ондоо хүдэл
бодолготойгоор ажал
тынгээ экономикые т
жөөхэ, ажахынгаа h
ниие олзотойгоор эрх
бди. Мүнөө жэлдэ ма
гойхид бүхы даалгагд
дээрэhээ гектарай 25—
үбhэ ургуулха уялга

СЫРДАРЬИНСКА ОБЛАСТЬ. **«Янгиерводстрой» трестын коллектив хлопогой таригдадаг полинуудые уhалха гэжэ шиидэнхэй. Сыр-Дарья мүрэнhөө канал татагдажа, үлэн тала тээшэ уhан ошохо юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: каналые барилга дээрэ.**
ТАСС-ай фото.

„Буряад үнэндэ" бэшэhэнэй hүү...

„ХҮЙТЭН КЛУ...

(Яруунын аймагай хүтэлбэрилэгшэдэй анха...

«Хүйтэн клуб» гэhэн шүүмжэлхы материал манай газетын январиин 18-най номерто толилогдоо hэн. Яруунын аймагай «Дружба» колхозой хоёрдохи комплексно бригадын түб hууринай клуб үбэлдөө тон хүйтэн. Хүншье үсөөн ябадаг. Хэн хүйтэн клуб соо даараха, зуураха дуратай байхаб гэжэ тэндэ бэшэгдэhэн байгаа. Энэ шүүмжэлэл бэшэhэншье хүн, тэндэхи колхозниигуудшье сүлөөтэй сагтаа дулаахан клуб соо сугларжа кино, наада хараха, лекци, хөөрэлдөө шагнаха, газетэ, журнал, ном уншаха, танца, ёохор хатарха аргагүйдэдэг байгаа ха юм.

Газетэдэ толилогдоhон шүүмжэлэлэй ёhоор шалгалта хэжэ, дурсагдаhан дутагдалые зайсуулха талаар хэмжээ абахыень Яруунын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ц-Д. Жалсановта, мүн «Дружба» колхозой түрүүлэгшэдэ «Буряад үнэн» газетын редакци тусхай бэшэг бэйгша оной январиин 18-да эльгээhэн юм.

Тэрэ гэhээр дүрбэн hара үнгэрөө. Зунай шарай үзэгдэжэ, зүлгэ ногооной хүхэрhэн хойно, «хүйтэн клубай» мартагдаад байхада, редакциhаа дахин hануулhанай удаа, майн 12-ой үдэр, Яру... Соведэй гүйсэдкомой ... Ц-Д. Жалсановай г... бэшэг редакцидам... Мүн хэдэн хоногоор ... ба» колхозой парти... секретарь Г. Яковле... үгэhэн юм.

Эдэ хоёр хүтэл... эльгээhэн харюунууд ... «Танай газетын бэйг... риин 18-най номерто ... «Хүйтэн клуб» гэhэн ... редакцида мэдээсэн... ба» колхозой хоёрд... клуб ууралаар ду... болохонь. Барилга-х... хүдэлмэри 1968 оной ... хүрэтэр дүүргэгдэх...

Зүгөөр ажалшадай ор... долой үндэhөөр газе... доhон материалда нэ... даг эдэ хүтэлбэри... магтаал хэлэмээр бэш... удаан харюу үгэнгү... нобшордог, албан хэ... шад ажалшадай бэш... рал ехээр хандуулх... тиин табиhан эрилт... дүүргэнэгүй гээшэ ха ... тэмдэглэнэ.

ГАБШАГАЙ АЖАЛТАЙ БАРИЛГАШАД

Арадай ажахыда шухала хэрэгтэй модо бэлэдхэжэ байhан «Забайкаллес» комбинадай предприяти, леспромхозуудта ехэ барилга хэгдэнэ. Комбинадай барилгашад барилга-хабсаралгын ажал хэхэ дүрбэ hарынгаа түсэбые 132 процент дүүргэhэн юм.

Байрын гэрнүүдые бариха түсэб графигhаа уридшалан дүүргэгдэнэ. Нёдондо жэлэй-туршада байра барилгада hомологдоhон нэгэ миллион түхэриг дууhан ашаглагдаhан байгаа. Мүн энэ жэлэй hомололго ашаг ехэтэйгээр гаргашалагдана.

Модошодой ажаhуудаг hуурин газарнуудта социально-культурна, ажаhуудалай барилга олоор эрхилэгдэжэ байнхай. Байгша оной туршада олон шэнэ барилга жэрылдэн бодожо, ой соо hууржаhан багахан тосхонуудай түхэл шарай хубилгаха юм. Шулуутайн, Хүртэйн, Хориин, Худанай, Байгалай, Онёогой. Клюевскэ леспромхозуудта, Байгалай модоной баазада культурно-ажаhуудалай шэнэ барилганууд бодхогдохо. Хамта дээрээ 440 үхибүүдэй хүмүүжүүлэгдэхэ найман саад, ясли, hуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр табан hургуули баригдахаар хараалагдана. Эдэ hургуулинуудта 2100 үхибүүд hуралсаха юм.

Модошодой культурно-ажаhуудалай эрилтэ хангаха талаар ехэ юумэн хэгдэжэ байна. 1050 hууритай табан клуб, 150 оротой гурбан больница баригдаха болоо. 320 үхибүүдэй зунаа амарха пионернүүдэй лагерь Онёогой леспромхоздо баригдажа эхилээ.

Барилгашад барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ түрүүшын хахад жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн зорилго урдаа табяад, эршэ зоригтойгоор ажаллана.

В. СТУПИН.

ГУРБАН ГОЛ ШЭГЛЭЛ

АПН-эй корреспондентдэ үгэһэн интервью

В. ТИМАКОВ, СССР-эй Медицинын эрдэм ухаанай академиин президент, профессор

— СССР-эй Медицинын эрдэм ухаанай академи эрдэм шэнжэлгын 28 институдые, бэеэ дааһан 4 лабораторие нэгэдхэнэ. Хүнэй бэеын элүүр энхые хангаха эрдэм ухаан улам улам хүгжөөгдэжэ байнхай. Медико-биологическа асуудалнууд, элдэб үбшэнүүдые эмшэлхэ ба тэдэниие уридшалан һэргылхэ, тобшолон хэлэбэл: олон янзын зорилгонууд эрдэмтэдэй анхарал хандуулна. Гэхэ зуура, хэдэн жэлэй урда тээхидэл адли гурбан гол шэглэл бии байһаар. Юуб гэхэдэ, зүрхэ-һудалай үбшэнүүд, рак, грипп болоно. Эдэ үбшэнүүдтэй саашадаа тэмсэхэ арга боломжонууд тухай ямар һанамжануудтай байнат?

— Медицинын эрдэм ухаанай элитэ ехэ амжалтануудые туйлабашье һаань, зүрхэ-һудалай үбшэнүүдтэ үшөөл олон хүнүүд нэрбэгдэн ябадаг байна.

Зүрхэнэй, һудалнуудай үбшэнүүдэй хүрэдэг уг шалтагаан тухай нилээд олон юумэ һүүлэй жэлнүүдтэ мэдэхэ болонхойбди. Энэ хэрэгтэ манай ороной шэнжэлэгшэд ехэ габьяатай. Совет эрдэмтэд Иван Павловай зааһан замаар дабшан, гипертони эмшэлхэ тусхай теори гаргаһан байна. Энэ теориин ёһоор, гипертони гээшэ эхин дээрээ һанаа үнөөн болоһонһоо, сэдьхэлээ ехээр хүдэлһэнһөө уламжалан тохёолдодог невроз үбшэн болоно. Зүрхэнэй ба һудалай ондоошье үбшэнүүд— атеросклероз, инфаркт миокард —хүнүүдэй бэеэ ямараар абажа ябаһанһаа, хэдэг ажалһаань, һуудал байдалһаань нилээд дулдыдадаг гэжэ элирэнхэй. Эдеэ хоол, ажалай эмхидхэл, амаралта, муу заншал (жэшээлэн хэлэбэл, тамхи татаха, архи намнаха гэхэ мэтэ) зүрхэнэй ба һудалай үбшэндэ нүлөөлдэг.

Тимэһээ муугаар нүлөөлдэг ушарнуудые зайсуулбал, зүрхэ-һудалай үбшэнүүдтэй тэмсэл хүнгэдхэхэ байһаниинь ойлгосотой. Энэнэй тулада һүниин санаторинууд, амаралтын гэрнүүд, профилакторинууд мэтын тусхай эмхи зургаанууд зүрхэ-һудалай эхин шатын үбшэнүүдтэй хүнүүдтэ зорюулагдан Советскэ Союзда олоор эмхидхэгдэнхэй.

Элдэб үбшэнүүдые эмшэлэлгын амжалта хаһа саг соонь, зүб диагноз хэһэнһээ дулдыдаха байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ шэнжэлгэ хэхэ шэнэ онол арганууд тодорхойлогдоо, оньһон нарин приборнууд бии болгогдоо.

Хирургиин туйлаһан ехэ амжалтанууд тухай хэлэжэ боломоор. Зүрхэнэй ойро хүрэжэ болохогүй гэжэ бүри һаяхан лэ һанагдадаг байһаниинь мэдээжэ. Харин урдань эдэгэхэгүй тоотой байһан үбшэнүүдые мүнөөнэй хирургнууд бэлэхэнээр зайсуулдаг, зүрхэнэй муудаһан хабхагуудые (клапануудые) һэлгэдэг болонхой.

Гэхэ зуура, зүрхэ-һудалай үбшэнүүдые эмшэлэлгын талаар үшөө шиидхэгдээгүй олон асуудал бии.

— СССР-тэхи эрдэм шэнжэлгын 16 институт, 200 гаран тусхай диспансер мүнөө сагай эгээн аймшагтай үбшэнүүдэй нэгэнтэй — рагтай тэмсэжэ байнхай. Энэ асуудал ерээдүйн ойрын сагта шиидхэгдэхэ гэжэ найдамаар гү?

— Рак (хорото хабдар) шэнжэлгын талаар горитой юумэн хэгдэһэн байна. Элдэб амитадта хүрэдэг хорото хабдарнууд олонхи ушарта вирусүүдээр үүдхэгдэдэг гэжэ элирүүлэгдээ. Радиаци, химическэ элдэб бодосууд — канцерогенүүд — иимэ үбшэнүүдэй һэдэрэлгэдэ нүлөөлдэг. Эрдэмтэдэй ехэ оролдолго хүсэлэлгын гаргаһанайнь ашаар, зарим түхэлэй хорото хабдарнуудые (жэшээлхэдэ, арһанай, сээжын булшархай гэхэ мэтын хабдарнуудые) эмшэлхэ онол арганууд олдонхой. Гэбэшье дотор органуудта хүрэһэн рак эмшэлхэ үшөөл бэрхэтэй байһаар. Энэ үбшэн хожом болоһон хойно элирүүлэгдэдэг. Теэд энэ талааршье түрүүшын амжалтанууд туйлагдаһан байха.

Рак үбшэнтэй тэмсэхэ гээшэ мүнөө сагай медицинын эгээн орёо асуудалнуудай нэгэн болоно. Хүнэй бэеын бүтэн клеткэ ямар ушарһаа, ямар юумэнүүдэй нүлөөн доро зайсуулагдахын аргагүйгөөр һүжэрдэг хорото хабдар болоноб гэжэ мүнөө хүрэтэр элирүүлэгдээгүй.

Юун мүнөө үеын эгээн шухала зорилгонууд болоноб? Клеткэнүүдэй хорото хабдарта дайрагдадаг шалтагаанууд ба шэнжые элирүүлхэ, рак һэргылхэ ба эмшэлхэ шэнэ эмүүд, арганууды бии болгохо, үбшэнэй эхин дээрэ тодорхойлон мэдэхэ аргануудые зохёохо шухала.

Ерээдүйн ойрын сагта рак үгы хэгдэхэ гэжэ найдахада болохо гү? Иимэ амжалта туйлахаар найдаха эрхэтэйбди гэжэ һанаха байнаб. Мүнөө сагай эрдэм наука, тэрэ тоодо биологи ба медицинэ, түрбэлгүй түргэнөөр хүгжэжэ байна ха юм. Амиды материин (бодосой) нюусань элирүүлэгдэнхэй. Хэдэхэн жэлэй урда тээ энээн тухай ой һанаандашье орохогүй байгаа һааб даа. Нуклеиновэ кислотануудай бүридэл, тэдэнэй уг залгадаг үүргэ эли болоо, ушар шалтагаануудынь тодорхойлогдоо, клеткэ соохи бодосуудай буйлуулхы онол оншонуудынь тайлбарилагдаа. Манай хараһаар байтар шахуу хэгдэһэн ехэ тодорхойлгонуудһаа уламжалан, рак үбшэн эдэгээгдэдэг болохо гэжэ баталан хэлэжэ шадаха байнабди.

— Совет элүүрые хамгаалгын эмхи зургаанууд 50 жэлэй турша соо олохон түхэлэй тахал хамшагуудай үндэһэ таһалһан, эгээн гээгдэнги байһан ороноо элүүр энхэ орон болгоһон байна. Теэд элдэб халдабарита үбшэнүүдтэй тэмсэһэн ехэ дүй дүршэлшье, вирусэй үбшэнүүдэй хүрэдэг уг шалтагаануудые элирүүлһэн шэнжэлгэнүүдшье грипп (хэжэг хамшаг) үгы хэхэ хэрэгтэ мүнөө хүрэтэр яахадаа хүсэд һайн туһа хүргэжэ шаданагүйб?

—Энэ талаар урагшагүйдэлгын шалтагаануудые олон янзаар тайлбарилжа болохо. Тиигэбэшье гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, гриппэй вирус юрэ бусын байдаг. Иимэ вирусһээ (хорхойһоо) уламжалан, хэжэг хамшаг тарадаг, тэрэ бүридэнь шэнэ вирус бии болодог юм. Хэжэг хамшагай хүрэдэг олон шалтагаан мүнөө эли болонхой. Тиигэбэшье, юун дээрэһээ бэрхэшээл тохёолдоноб гэхэдэ, нэгэ түхэлэй вирусые үгы хэхэ арга ондоо түхэлэй вирусые диилэдэггүй. Тиимэһээ хэжэг хамшагтай тэмсэхэ, тэрэниие һэргылхэ гээшэ тон орёо хэрэг болоно. Энэ үбшэнэй һэдэрэлгэдэ ондоошье микроорганизмууд (жэшээлхэдэ, инфлюэнцын хорхойнууд, элдэб коккинууд) бага бэшээр нүлөөлдэг гэжэ һанагшаб.

Тиигэбэшье хэжэг хамшагтай тэмсэлэй талаар түгэс амжалтын туйлагдахань дамжаггүй. Энэ үбшэн тухай, тэрэнһээ һэдэрэлгэ, эдэгэлгэ ба хойшолонгууд тухай, вирусэй таралга ба өөрсэ шэнжэ тухай олон юумэ мэдэхэ болонхойбди. Грипптэ эсэргүү доботолго хэхэ ехэ программа манда бии. Грипп үгы хэхын түлөө тэмсэл толгойлхо зэргэтэй штаб гэхэ гү, али тусхай институт һаяхан Ленинградта эмхидхэгдээ.

(АПН).

АТОМ-ЛАБОРАНТ

Ажалша бүхэриг атом үшөө нэгэ амгалан мэргэжэлтэй болобо. Руда доторхи металлай хэмжээе шанаржуулгын фабрикануудта тодорхойлхо үедэ атомые лаборант болгон хэрэглэхэ арга элирүүлэгдээ. Руда дотор хэды шэнээн марганецай бии байһые түргөөр тодорхойлхо зорилготой шэнэ оньһон түхеэрэлгэ «Кристалл» гэжэ нэрлэгдээ. Энэмнай СССР-эй ВДНХ-гай «Атомай хүсэн» гэдэг павильон доторхи изотопуудай зал соо табигданхай. Һүүлэй үе болотор руда доторхи марганецые юрын химическэ аргаар шэнжэлэн тодорхойлдог байһан юм. Энэнэй тула 2 час үлүүтэй соо хүдэлмэрилхэ ушартай болограадог байһан. Энээниие «Кристалл» 7—8 минутын турша соо бүтээнэ. Гэхэтэй хамта металл буталха, хатааха, шэгнэхэ гэхэ мэтэ нэмэлтэ хүдэлмэри хэгдэхээ болёо.

Энэ приборой бүхы ажалынь: шалгагдаха руда ашахаһаа эхилээд, бүнкер худар хаяха хүрэтэр автомадаар бүтээгдэнэ.

«Кристалл» гэдэг приборые Грузиин ССР-эй Науканудай академиин Физикын институт, Ашагта малтамалнуудые шэнжэлдэг «Механобр» гэжэ бүхэсоюзна институт ухаалан бүтээгээ.

ЕРЭЭДҮЙН ЕХЭ ХЭРЭГТЭ БЭЛЭДХЭЛ

Хэмэл ододой холболдон залгалдалга тухай

Дэлхэйе тойрон ниидэгшэ хоёр хэмэл одоной автомат аргаар замбуулинай замда хоёрдохёо холболдон залгалдаһан тухай мэдээсэл сахилгаан мэтэ түргэнөөр тараа һэн. ТАСС-ай корреспондент Г. Кудрявцева эрдэм ухаанай энэ ехэ туйлалта тайлбарилхыень академик **Б. Н. Петровые** гуйһан байна.

— Замбуулинай станцинууд, онгосонуудые хабсаргаха эгээн бэрхэтэй зорилго шиидхэлгын талаар, «огторгойн һуурин тосхонуудые» бии болгохо тухай К. Э. Циолковскиин үнинэй хүсэл бодолые бодото дээрэнь бэелүүлгын талаар үшөө нэгэ алхам хэгдээ,—гэжэ эрдэмтэ тэмдэглэбэ.

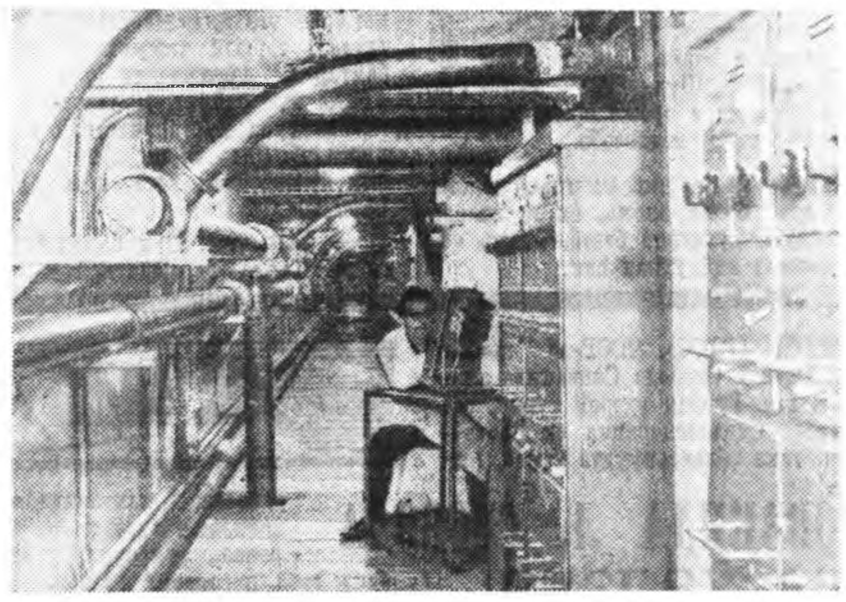
Замбуулинай хизаар дайдые шэнжэлгын ба ашаглалгын талаар орёо зорилгонуудые табиха тумаа үшөө ехэ, хүндэ станцинууд, онгосонуудые бүтээхэ, замбуулинай хизаар дайда худар эльгээхэ ёһотой болонобди. Хабсаргагдамал иимэ онгосонуудые дэлхэй шадархи замбуулинай замда гаргахын тула хэдэн арбаад мянган тонно шэгнүүртэй, мантан томо ракетэнүүдые газарһаа дэгдээхэ шухала байна. Жэшээлэн хэлэбэл, химическэ түлишэ хэрэглэн хүдэлдэг двигательнүүдтэй ракетэнүүдэй туһаламжаар нэгэ килограмм ашагта ашаатай хэмэл одые замбуулинай замда гаргахын тула түлхин дабшагша ракетын эхин дээрэхи шэгнүүрынь 50 шахуу килограмм байха ёһотой юм. Гэхэ зуура, замбуулинда гаргагдаһан аппарадуудые хабсаргахын тула һураггүй бага хэмжээтэй ракетэнүүд хэрэглэгдэхэ болоно. Тэдэнэй туһаламжаар дэлхэй шадархи замбуулинай замда тусхай станцинуудай зарим хэһэгүүдые абаашаад, һүүлдэнь тэндэ хабсаргажа болохо байна бшуу.

Замбуулинда гаргагдаһан аппарадуудые хабсаралга хоёр аргаар: автомадаар гү, али хүнэй хабаадалгатайгаар бэелүүлэгдэжэ болохо. Автомадай туһаламжаар хабсарган залгахада, космонавтын хабаадалгатайгаар залгаһанһаа хэдэн һайн талатай, бэелүүлэгдэжэ боломоор гансал арга болоно.

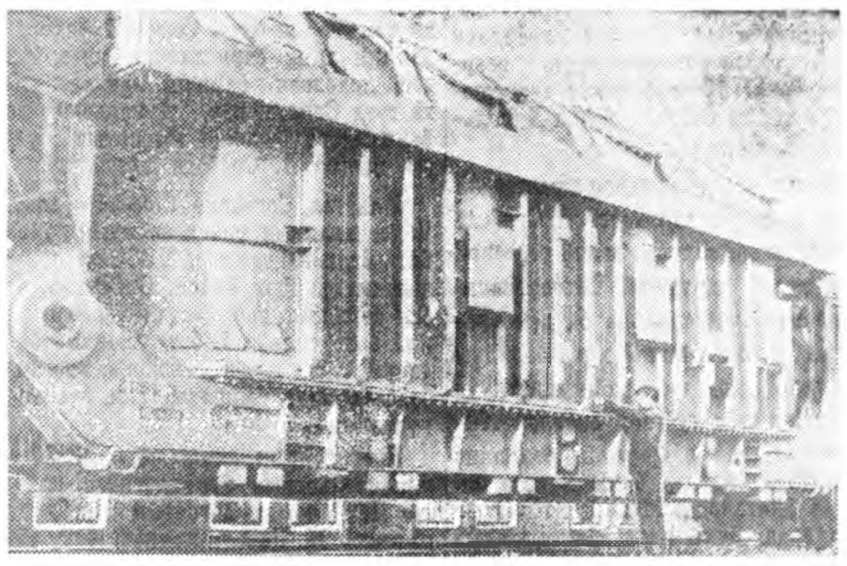
Автомадай туһаламжаар аппарадуудые холбон залгаха гээшэ тон бэрхэтэй зорилго. Холболдон залгалдаха үедэнь радиоэлектронно, тоолон бододог оньһон түхеэрэлгэнүүд, зүг шэгыень тодорхойлхо, залан ябуулха оньһонууд тон мэргэн наринаар хүдэлхэ ёһотой. Замбуулинай замаар залан ниидхүүлхэ, оньһон түхеэрэлгэнүүдые ойртуулха двигательнүүд, зүг шэг тодорхойлхо ба тусхайта газартаа тогтохынь тула шухала багашаг хүсэтэй двигательнүүд, холбон залгаха механизмууд һаадгүй хүдэлхэ зэргэтэй.

Иимэ түхеэрэлгэ хэмэл ододой бэе бэеэ бэдэрэлсэлгэ хангаха, тэдэниие ойртуулха, холбон залгаха болоно. Саашадаа, газарһаа үгтэһэн командын ёһоор, оньһон түхеэрэлгэнүүдые залалжа шадахаар байха ёһотой. Аппарадуудай дорьбоогүйгөөр залгалдахын тула секунда соо 0,1—0,5 метр скорость хангагдаха ушартай. Секунда соо 8 километр шахуу замбуулинай замаар ниидэхэ үедэнь иимэ скоростьдо оруулха болоно бшуу!

1967 оной октябриин 30-да замбуулинай хизаар дайдаар ниидэжэ ябаһан «Космос-186», «Космос-188» гэжэ совет хэмэл одод анха түрүүшынхеэ гайхамшаг һайнаар, автомадай туһаламжаар холболдон залгалдаа бэлэй. Бүри һаяшаг «Космос-212», «Космос-213» гэжэ хэмэл ододые залгалдуулан үшөө нэгэ туршалга хэгдэһыень һанана бэзэт.

СЕРПУХОВ. Ехэ хүсэтэй элшэ хүсэ шэнжэлдэг физикын институтда. ТАСС-ай фотохроника.

Запорожско трансформаторна завод Красноярска ГЭС-тэ тодхогдохо үлэмжэ ехэ хүсэтэй (630.000 киловатт-ампер) трансформаторнуудые бүтээнэ. АПН-эй фото.

Хүдөө ажахыда хэгдэһэн агрохимическэ шэнжэлгэнүүдэй тоо мэдээнүүдые тодорхойлон согс олдог «Мир» гэжэ электронно-тоололгын машина. АПН-эй фото.

ЯҺАНАЙ ЭБЭРХЭЙ, ХУХАРХАЙЕ ЭМШЭЛХЭ ШЭНЭ АРГА

Хухарһан, эбэрһэн яһанай түргөөр ургажа эдэгэхын тула эрдэмтэд элдэб аргануудые туршаһан: витаминуудыешье уулгаһан, шад улаан элшээр шараадшье үзэһэн байха. Эбэрһэн газартань суухын хальһа барижа оёходо һайн гэжэ зарим медигүүд дурадхаһан байна. Гипс табилгые эгээн һайн арга гэжэ тоолодог һааб даа.

Тиибэ ябабашье яһанай эдэгэсын олон талань эли бэшэ зандаа үлөһэн.

Украинын ССР-эй Науканудай академиин Зоологиин институдай таһагые даагша, биологиин эрдэмэй доктор Петр Мажуга яһанай түргөөр ургадаг гайхамшаг арга зохёогоо...

Яһанайнь хухалагдаһан нохойнууд, туулайнуудта тиимэ арга хэрэглээд туршаа. Тэдэ амитад арбан таба хоноод байхада, хухархай хүлөөрөө тулгалан ябаа, хори хоноходо — хүсэд элүүр болоо. Рентгенээр шалгаад үзэхэдэнь, яһанай хаагуураа хухарһыень мэдэхын аргагүй байшоо. Иимэ шэнэ эм багашагаар хэрэглэбэл, яһанай бүрилдэлгые түргэдхэдэг, харин ехээр хэрэглэбэл—удааруулдаг байшоо

Александр РОЖЕН.
(АПН).

БИОТРОН

Хии орохогүй таһалгануд соо бии болгогдоһон тусхай уларилай туһаламжаар гипертони үбшэ эмшэлдэг биотрон гэжэ клиникэ Киевтэ бии юм. Энэнь мүнөө шэнэдхэгдэжэ, бүри ехэ аша үрэтэйгөөр эмшэлдэг болонхой.

...Э НАРКОЗ

...ическа операци хэхэ ...дайруулан, үбшэнгүй ...үшөө нэгэ шэнэ түхэ... бии болоо. СССР-эй ... эрдэм ухаанай ака... В. Вишневскиин нэ... хирургиин институдай ...эгшэд нейролепта... ...гые клиникын прак... түрүүн Советскэ ...рэглэжэ эхилһэн бай...

...эмүүдэй бүлэгтэ ха... ...тонил гэдэг (наркоз) ...дайруулан, үбшэнгүй ... тон хүсэтэй юм. ...энэйнгөө талаар мор... ...дахин үлүү. ...руулдаг иимэ эм хэ... ...ашаар ямаршье ...операци (тэрэ тоодо ...үшханда, хотодо опе... ...арга хирургнуудта ...

... һүүлээр наркозой ... үбшэн хүн ехэ зо.... Энэ шэнэ эм ...йн бэ гэхэдэ, түрүү... ...с соо, заримдаа бү... ...бадайруулһан зан... ..., тиимэһээ ондоо эл... ...удые хэрэглэлтэгүй

...дрих **САБИТОВ.**
(АПН).

...Н САБУУН

...медигүүд зүгын са... ...прополисоор) эмшэл... ...амжалтатайгаар хэ... Зүгын бусад про... ...нги. прополис гэжэ ...шанартай юм. Энэнь ...д мэтээр микробуу... ...гү, али тэдэнэй ...одог гэжэ тодо... Прополисоор эмшэ... ...ханай туберкулез... ...дасуур, кавернэтэй ...гурба һарын тур... ...энэ.

...ГЛЮКИН

...Ленинград, Киевтэхи ...ба шуһа таридаг ...гын ехэ ехэ инсти... ...га хэхэ шуһа һо... ...ор коллоидна холи... ...бдэржэ байнхай. ...дэмтэд шуһа һоли... ...лиглюкин гэжэ эм

... зарим хубинуудые ...бдэржэ эхилһээр ... Тиигэбэшье тэрэ... ...эм анха түрүүн ...ьон. Тэрэниие буй... ...аргаяа шведүүд ...байһан. Гэхэ зуу... ...тэрэ эм түгэс на... ...гүй байшоо.

...энэ шэнэ эм ПО... ... гэжэ нэрлэгдээ. ...ээр гараад байбал, ...худар тэрэниие ...хүрэтэр таряжа бо...

...ВЛАДИМИРОВ.
(АПН).

НИКАЗАН

Ургамалнуудай хүгжэлтые түргэдхэдэг никазан гэжэ бодос (стимулятор) хоолос бүхэнэй үрын олошоролгодо нүлөөлдэг.

Иимэ аргаар үрэһэ шанаржуулхада, намарай, хабарай ба үбэлэйшье хүйтэндэ тэсэмгэй болодог.

Казахай ССР-эй Науканудай академиин Ботаникын институт никазанай ямараар нүлөөлдэгые табан жэлэй туршада бүхы талаһаань шэнжэлэн шалгаһанай үрэ дүн гаргаа. Жэшээлхэдэ, иимэ аргаар үрэһэнэйнь шанаржуулагдаһан саахарай свёкло юрынхиһөө ута үндэһэтэй, саахар ехэтэй болодог байба.

Никазаниие Карагандагай металлургическа заводой коксохимическэ үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдһээ буйлуулна.

(ТАСС).

ДОКТОР ОРЛОВАГАЙ „ЭМ“

Сибириин мэдээжэ хирург-нюдэнэй эмшэн, медицинын эрдэмэй кандидат Наталья Орловагай зохёоһон «Кроликаин» (туулай тухай үльгэр) гэжэ эди шэдитэ «эм» фармакопейн нэгэшье дэбтэртэ ороогүй байха. Согтой хүхюун энэ залуу эхэнэрые олохон сибириинхид абарагшамнай гэжэ нэрлэдэг юм. Хурса бэлигынь, шуран мэргэн гарнуудынь хэдэн зуун үхибүүдэй, үбгэд хүгшэдэйшье нюдэнэй хараае сэлмээһэн байха. Орёо нарин операци шадамар бэрхээр хэхэһээ гадна, эрхим гэгшын багша юм.

Нюдэнэй үбшэн эмшэлдэг клиникэдэ операци хүүлэхээ орохо ушартай болоһон үхибүүдэй түрэлхид доктор Орловаһаа туһаламжа гуйжа хандадагынь дэмы бэшэ байха.

Наталья Орлова «Нюдэн тушаа үхибүүдтэ һануулга» гэһэн шүлэгүүдэй ном бэшэнхэй. Энэ номынь Новосибирскдэ хэблэгдэн гараа. һаядаа зуу мянган хэһэг тиражтайгаар Москвада хэблэгдэхэ.

Николай МЕЙСАК.
(АПН).

ШЭДИТЭ МОЛЕКУЛЭНҮҮД

Азодой атомуудтай химическэ шэнэ бүридэлнүүд элирүүлэгдээ. Энээн тухай СССР-эй Науканудай академиин Юрэнхы ба техническэ химиин отделениин суглаан дээрэ химиин эрдэмэй доктор С. С. Новиков мэдээсэбэ.

СССР-эй Науканудай академиин Н. Зелинскиин нэрэмжэтэ Органическа химиин институдай шэнжэлэгшэд нитро-бүлэгэй (азодой окись) ородог бүридэлнүүдэй шэнжэ шанарые тайлбарилха асуудалда шэнэ ёһоор хандаһан байна. Удаан саг соо туршалгануудые хэһэнэй үндэһөөр химическэ олон тоото бодосуудые шэнжэлхэ шэнэ онол арганууд олдоо. Тусхайлан хэлэбэл, зүрхэ-һудалай үбшэнүүдые эмшэлхын тула шухала шэнэ эмүүд бии болгогдоо. Тэрэшэлэн ехэ температурада тэсэмгэй химическэ шэнэ бүридэлнүүд бии болгогдоо.

(ТАСС).

БИШЫХАН РЕНТГЕН

Совет эрдэмтэд болон инженернүүдэй ухаалан бүтээһэн рентгенэй бишыхан аппарадууд «ИРА», «РАДА» гэһэн эхэнэрэй нэрэнүүдые абанхай.

«ИРА»—импульсын хүсөөр хүдэлдэг рентгенэй аппарат Энээниие Ленинградай «Буревестник» гэжэ завод бүтээн гаргажа эхилээ. Энэмнай—хоёр чемодан соо багтаад байдаг, абажа ябахада аятай бишыхан түхеэрэлгэ. Бусад аппарадуудһаа юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, һулахан импульснүүдынь секундын миллионой нэгэ хубиһаа дээшэ бэшэ юм. Энэ аппарадые переменнэ тогто гү, али 12 вольт напряженитэй юрын автомобилиин аккумуляторта залгажа болохо. Оройдоо 20—30 ватт элшэ хэрэглэдэг.

Эдэ приборнууд 1968 оной һүүл багта бүтээгдэн гаража эхилхээр багсаагдана.

Елена КНОРРЕ,
АПН-эй научна шэнжэлэгшэ.

ХЭМЭЛ ЗҮРХЭН

ХООҺОН БОДОЛ ГҮ, АЛИ БОДОТО БҮТЭЭЛ ГҮ?

Үхэһэн хүнэй зүрхые абажа үбшэн хүндэ амжалтатайгаар табиһан ушар медицинын эрдэм ухаанай ехэ туйлалта болоно. Гэхэ зуура нэгэ хүнэй зүрхые абажа нүгөөдэдэнь табилгын асуудал шиидхэгдэшоо гэжэ баталхын аргагүй. Хүнэй бэе махабадта шухала хэмэл нөөсэ хубинуудые бии болгохын тула эрдэмтэдэй хэжэ байһан хүдэлмэринь мүнөө айхабтар ехэ удха шанартай болонхой. Энэ талаар ямар амжалтанууд туйлагдааб?

Хэблэлэй һониной агентство совет мэдээжэ эрдэмтэ академик **Василий ПАРИНАЙ** үгэһэн харюуе уншагшадайнгаа анхаралда толилхомнай.

— **Хүнэй** бэе махабадай амин шухала органууд, һалаа һабагшануудые һэльбэхэ гээшэ ехэ, орёо, түбэгтэй асуудал. Энээниие шиидхэхын тула элдэб янзын эрдэм мэргэжэлтэй хүнүүдэй: эрдэмтэд-физиологуудай, химигүүдэй, физигүүдэй, морфологуудай, врачнуудай, инженернүүдэй оролдолго хүсэлэлгэ гаргахань шухала. Адууһа малай амисхаалгын газарнуудые хэмэл аппарадуудаар һэлгэжэ туршадаг болоһоор үнинэй. Мүнөө сагта энэ зорилго хүн тушаашье амжалтатай шиидхэгдэжэ байнхай. Гэхэтэй хамта хэмэл аппарадай туһаламжаар олон хоногто амисхаалжа болохо юм. Энэнэй тула хүнэй уушха руу агаар гү, али газай холисо нэгэ жэгдээр оруулдаг приборнууд зохёогдонхой. Жэшээлбэл, газар доро хүдэлмэрилжэ байһан хүнүүдтэ медицинын түргэн туһаламжа үзүүлхэ үедэ иимэ приборнууд хэрэглэгдэнэ.

«Булад уушхан» гэжэ нэрлэгдэдэг ондоо аппарат—саркофагай түхэлтэй камера бии. Тэрээн соо үбшэн хүнэй бэе (тархиһаа бэшэнiинь) табигдадаг юм. Хии орохогүй тиимэ камера соо амилхада таарамжатай агаар бии болгогдоод, хүнэй сээжэ аажамаар дэлбыдэг, уушхаруунь агаар ородог. Полиомиелидээр үбшэлһэнэй удаа амилха балсан шандааһанай параличта дайрагдаһан хүнүүдые нигэжэ аргалдаг. Хэмэл аргаар амилуулха ондоошье оньһонууд бии юм.

Бэе махабадай амин шухала үүргые һэргээхын тула операци хэжэ, шуһанай гүйсые хэмэл аргаар хангаха асуудал анха түрүүн манай орон дотор табигдаһан. С. Брюхоненко автожектор гэжэ прибор ухаалан бүтээгээ. Үхэжэ байһан малые амидыруулхын тула иимэ прибор нэгэнтэ бэшэ хэрэглэгдэһэн байха. Зүрхэнэй ба уушханай үүргые саг зуура халан һэлгэхын тула хэмэл аргаар шуһа гүйлгэжэ байгаад, хүндэ операци хэдэг болоһон юм. Зүрхыень абажархёод операци хэдэг арга мүнөө үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо.

Хэмэл зүрхэ бүтээхэ асуудал һүүлэй жэлнүүдтэ табигдажа байнхай. Иимэ бодол бүтэхэгүй шэнгеэр, үльгэр домогто роман бэшэгшэдэй һанаашалгада таараха шэнгеэр харагдажа болохо. Гэхэ зуура бүри һаяшаг лэ бүтэхэгүй гэжэ һанахаар байһан юумэн мүнөө бодото дээрээ бэелдэг болонхой бэшэ аа?! Хүнэй зүрхые шуһа гүйлгэдэг һудал һалаануудһаа хэдэн часаар холодхохо арга боломжо бүри һаяшаг лэ бүтэхэгүй гэжэ һанагдадаг байһан юм.

Амитанай зүрхэнэйнь нэгэ гү, али хоёр хубиие һэлгэн амидыруулхын тула шуһа гүйлгэхэ оньһон нарин прибор бэе махабадта табижа хэрэглэдэг болоһон тухай мэдээсэлнүүд бии, Тиимэ хэмэл, туһалбариин зүрхэн туршагдажа байһан амитанай амиие дэмжэхэ арга олгоно. Иимэ аппарадуудые клиникэдэ хэрэглэдэг болохо һэдэлгэ гаргагдаһан байна. Амитанай зүрхые хэмэл зүрхөөр һэлгэхэ гээшэ бүри орёо зорилго. Гэбэшье хэмэл зүрхэнэй туһаламжаар амитанай бэе махабадые суудхэ үлүүтэй соо амиды байлгадаг болонхой. Совет болон гадаадын эрдэмтэд иимэ туршалгануудые хэнэ. Хүнэй муудажа һалаһан зүрхые хэмэл зүрхөөр һэлгэхэ саг холо бэшэ болоо гэжэ һанамаар.

Клиникэдэ хэрэглэмээр хэмэл бөөрэ 25 жэлэй урда тээ анха түрүүн бии болгогдоһон юм. Тиимэ бөөрэнүүдэй хэдэн арбаад модель бии. Хэмэл бөөрын туһаламжаар үбшэн хүнүүдэй аминай хахад жэл соо һунаагдаһан ушарнууд дурдагдадаг.

Шэнэ техникэ хэрэглэһэнэй ашаар амитадай бэе махабадай шухала хубинуудые хэмэл зүйлнүүдээр һэлгэхэ онол арганууд олдоһон, хэрэглэгдэдэг болоһон байна. Электричествын туһаламжаар амитанай бэе махабадта нүлөөлэлгэ тиимэ онол аргануудай тоодо орёно.

Хирургическа туһаламжа үзүүлхэ үедэ элдэб материалнууд хэрэглэгдэдэг болонхой. Совет эрдэмтэдэй ухаалан бүтээһэн, хэрэглэдэг болоһон приборнууд отолмол шарха оёдог оньһон «хирургическа оёдолой машина» гэхэ мэтэнүүд элдэб операци түргэдхэдэг, хүнгэдхэдэг болонхой.

Хухарһан, эбэрһэн яһа, шарха сабуудадаг гурим медицинэдэ хэрэглэгдэнэ. Энэнэй тула тусхай сабуун ба бусад холимол зүйлнүүд бии болгогдоо. Бэе амидыруулдаг протезүүдые бүтээхэ тон орёо зорилго шиидхэгдэжэ байнхай. Нейлоноор, фторопластаар, лавсанаар бүтээгдэһэн, шуһанай һудаһа һудал залгаха трубканууд туршагдана, мүн зүрхэнэй гэмтэһэн хабхагууд һэлгэгдэнэ.

Бэе махабадай амин шухала газарнуудые һэльбэхэ, залгаха асуудалые хүсэд шиидхэхын тула үшөө ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй байна. Хүнэй бэеын элүүрэй түлөө, ута наһа наһалдаг болохынь түлөө тэмсэлэй энэ хүшэр хэрэгтэ эрдэмтэдэй шэнэ амжалтануудые туйлахань дамжаггүй. Зүрхэн мэтын иимэ нарин нангин органуудые нөөсэ, хэмэл зүрхөөр һэлгэхэ саг ерэхэл байха.

(АПН).

АНДРЕЙ АБГА

(Үнэн болоһон ушар)

НОГООН малгайтай, автомат буутай залуу хүбүүд нүрөөтэй нюуртай Андрей үбгэнииие хүндэтэйгөөр, хүхюун зулгыгаар мэндэшэлнэд. Үбгэжөөл тэдэнииие баран таниха: «А-а Иван! Сайн' Албан амжалтатай бэзэ даа. Эжы, абаһаашни бэшэг ерэнэ гү?..» гэжэ абаһаар лэ хөөрэлдэшэдэг.

Андрей Федотович Разуваев, залуудаа хилын сэрэгтэ албаяа хэжэ дүүргээд, гэрлэжэ, энэ нютагай колхоздо ажаллажа байһан. Гүрэнэй хилын оршондохи үргэн ехэ мүрэн дээрэ пароми-онгосо һүүлэй хори гаран жэлэй туршада жолоододог ажалтай. Энээгүүр ябадаг холо ойрын улад зониие баран нэрэ обогоорнь шахуу танидаг болоноой.

Урдань сэрэгэй алба хэһэн, мүн гүрэнэй хилэдэ дүтэхэн ажаһуудаг тулада сэрэгшэдтэй тала танил байхаһаа гадна, һонор һэргэг, албандань туһалдаг һэн. Хэдыше амгалан сагта гүрэнэй хилэ дээрэ хододоо хоп-жэп байдаггүй гэжэ Андрей абга һайн мэдэдэг.

Хабарай хагсуу һалхитай энэ үдэр хүн зон балай ябабагүй. Андрей үбгэжөөл хахууляа үргэлөөд, загаһашалхаа голой эрье зубшан, сөөрэмэй дэргэдэ ерэжэ һууба. Загаһашье баригдажа үгэбэгүй. Һалхинай эшхэрхэ, шугын хүүехэ абяанһаа ондоо юуншье дуулданагүй.

Наранай орохо дүтэлһэн хойно Андрей Федотович гэр тээшэ бусажа ябаха замдаа гурбан сэрэгшэдтэй уулзажа тамхилба. Харуулай ахалагша хүбүүн Андрей абгатай хөөрэлдэхэ зуураа, хүршэ заставын участок дээрэ хүнэй мүр элирүүлэгдээ. Тэрэ газарай хэды холошье һаань, һэргэг байха хэрэгтэй. «Шүдхэрэй» хүл ута, энээгээршье орожо ерэхэдээ болохо» гэжэ мэдээсэбэ.

— Тиимэ даа. Ойлгоноб яһала. Хэрэг болоо һаань, би гансаараа бэшэб, дуулгана бэзэб,—гэжэ үбгэжөөл найдуулаа һэн.

ҮДЭШЫН боро хараан болоожо байхада, голой нүгөө эрьеһээ хүнэй хашхарха абяан дуулдажа, «онгосо асара» гэбэ. Харахадань, тэргэ моритой хоёр хүн. «Энэ орой болоһон хойно эдэниие ямар шолмо туугаа гээшэб» гэжэ бодоһоор, үбгэжөөл паромоо залажа ошобо. Хүршэ колхозой таниха хүн бага зэргэ ама халамгай, нэгэ танигдаагүй хүниие һуулгажа ерэһэн:

— Андрей абга, yha гаргажа үгыш даа. Энэ нүхэр мүнөө поезддо һууха гэжэ яарана. Би мэнэ гэһээр бусахаб. Һаһа гаргажа туһалаарайл даа,—гэжэ гүйбэ.

Паромшон бага зэргэ дураа гутабашье. «зай бушуухан морёо гарга. Мэнэ бусаад ерээгүй һааш гаргахагүйб» гэжэ һанаһанаа хэлээд, яаралтайхан онгосоо залан хүдэлгэбэ.

— Харанхы болоһон аад, энэ нүхэрыш танинагүйлби. Хэн, хайша ябаа юм?—гэжэ асууба.

— Энэ Доодо барилгада ажал хэдэг хүн даа. Баруун голой колхоздо ажалаараа ошоһон аад, машинань эбдэрээд, ябагадаад байна юм ха. Туһалыш гэхэдэнь, аргагүй абажа ерээб,—гэжэ тэрэ таниха колхозник хэлэбэ.

«Доодо барилгада хүдэлдэг. Машинань эбдэрээ. Ябагадаа. Поезддо һууха. Яаралтай...» гэжэ тэрэ таниха нүхэрэй хэлээншые Андрей досоогоо дабтан бодоно. «Һэжэгтэйл хүн байна» гээд, тугаархан хилын харуулшадай захиһан шухала мэдээн тэрэнэй толгойдо сахилгаан мэтээр зуралзан оробо.

Танигдаагүй хүн паромшонтой нэгэшье үгэ андалдабагүй. Тамхи татаад, тэргын хажууда зогсожо байтараа, үбгэжөөлдэ дүтэлөөд: «Һайн хүн байнат. Яаралтай сагта ехэ туһа хүргэһэндэтнай баяр хүргэнэб. Энээхэниие абагты. Минии бэлэг» гээд нэгэ шэл архи һарбайба.

— Үгы, үгы. Юун намда бэлэг гэнэт. Танда харгыдатнай хэрэгтэйл. Архишье уудаггүйлби. Дэмы,—гэжэ харюусаба.

Уһа тараһан тэрэ хоёр хүн тэргэдээ һуугаад, түмэр замай станци тээшэ талииба. Андрей үбгэжөөл мотоортой велосипедээрээ застава тээшэ харайлгаба.

* * *

ХИЛЫН Шалгалтын пунктын дежурна офицер танигдаагүй хүнэй паспорт, документнүүдые шалгана. Дундуур наһанай, уташаг нюуртай, харабтар шарайтай хүн богонихоноор тайруулһан үһэеэ эльбэн, офицерэй асуудалнуудта яаралтайгаар харюусана. Ехээр мэгдэһэн янзагүй. Хуушарад гэһэн сэрэгэй формын самса дээрээ Улаан Одоной орден зүүнхэй, һүр бүһэтэй, сабхитай.

— Унавар Сабитович гэнэ гүт?—гэжэ офицер тэрэнэй хэлэһэниие дахин асуужа лаблана.

— Тиимэ, Унавар...,—гээд, бага зэргэ тээлмэрдэһэн янза гаргана.—Би зааха архи бариад, хэлэмни ээдэлдээд, ухаамни балартаба ха.

-Тэрэнэй харуулһан паспорт дээрэ Унавар Сабирович гэжэ нэрэ, обогынь бэшээтэй. Фото-зурагынь энэ хүнэй бэшэ байһые офицер үни хада тухайлһан байгаа бшуу.

Ондоо хүнэй хүбсаһа, паспорт хулгайлан хэрэглэжэ, хуули бусаар хилэ дабажа ерэһэн гүрэнэй томохон гэмтэн байһаниинь һүүлдэнь элирүүлэгдээ һэн.

ГҮРЭНЭЙ ХИЛЫЕ хамгаалха хэрэгтэ гансахан ногоон малгайтанай сахюул бэшэ, харин бүхы совет хүнүүдэй хёрхо һэргэг ябадал нилээд туһална бшуу. Совет хилын харуулшад арад зонойнгоо амгалан тайбан байдалые сахин хамгаалхадаа, хүн зонтой нягта холбоо барижа, тэдэнэй туһаламжада түшэглэдэг юм. Үнэн сэхэ хүнүүд, тэрэ тоодо Андрей Федотович Разуваев болон бусадай сээжэдэ «Гүрэнэй хилэ сахилгада шалгарһанай түлөө» гэһэн ногоон лентэтэй медаль ялардаг.

Д. ЦЫБЕНОВ,
запасай офицер.

Гурбан социалис гүрэнэй: ЧССР, ВНР ба СССР-эй хилэ шадарай газарнуудай зэргэлжэ байдаг хилын тиимэ участок бии юм. Һайн һайхан хани барисаан эдэ гурбан ороной сэрэгшэд-хилын харуулшадые холбодог. СССР-эй хилын харуулай сэрэгүүдэй табин жэлэй ойн урдахануур хилын гурбан тэмдэгэй дэргэдэ баярай уулзалга болоо. Ойгоо тэмдэглэхэеэ байгшадые амаршалхын тулада Чехословакиин ба Венгриин хилын харуулшад ерээ. Ханинар һонирхолтой бэлэгүүдые, сэсэгүүдые бэе бэедээ үгэлсөө. Зураг дээрэ: СССР, ЧССР ба ВНР-эй хилэ дээрэ болоһон уулзалга.

ТАСС-ай фотохронико.

Энээниие дуулаа һэн гүт?

ТУСГААР ҺОНИН АМИТАД

Һүн эдеэтэ амитадай газар дээгүүр ябадаг, загаһадай уһан соогуур тамардаг, шубуудай агаараар ниидэдэг байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Тиигэн гэтэр тусгаар һонин амитад бии гээшэ.

Жэшээнь, могоолзой хуурай газараар холо ябажа, нэгэ уһаһаа нүгөө уһанда хүрэдэг байна. Хэрбээ энэ амитан арһанайнгаа нойтон байгаа сагта хэдэн хоног агаарта байжа шададаг юм...

✦ Малайн ниидэдэг баха түхэлөөроо юрын бахадал али юм. Энэ амитан модо, һөөгүүд дээрэ байрладаг. Һабарынь юрэ бусын холбэритэй. Тэрэнь хэдэн метр дээгүүр «ниидэхэ» арга бахада олгоно.

✦ Загаһанай модон дээрэ байхань харагдана. Жэшээнь, Явын магрова шэрэнги соо бэлтэгэр нюдэтэй һүрэдэг загаһан үдэдэг байна. Тэрэ загаһан агаарта ябаһан хорхой шумуул шадамараар баридаг байха юм. «Анабас-ползун» гэжэ ондоо нэгэ загаһан хуурай газараар һолжорон ябадаг, үндэр модон өөдэ абиран гарашадаг.

✦ Малайска олтирог дээрэ ниидэдэг бахаһаа гадна, ниидэдэг гүрбэлые хаража болоно. Тэрэнэй бэе ялалзаһан соохор зуһатэй. Холоһоо хараһан хүн тэрэниие тропическа томо эрбээхэй гэжэ һанажа болохо. Ниидэдэг гүрбэл хадаа агаараар 25 метр холо ниидэдэг байха юм.

✦ Дүрбэн хүлөөр ябадаг шубуун тухай дуулаа һэн гүт? Тиимэ шубуун бии. Урда Америкэдэ гаоцин гэжэ шубуун байрладаг. Тэрэнэй дальбараа дэгдэжэ ниидэхэдээ, далиня хэрэглэн, дүрбэн мүсөөрөө газараар гүйжэ һурадаг байха юм. Далинь үзүүр хургатай.

(Календарьһаа абтаба).

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН ★ ТЕЛЕГРАФ ★ РАДИО

ПРАГА, (ТАСС). ЧССР-эй президент Людвик Свобода Словакида аяншалга хээ. Гурбан үдэрэй турша соо ябахадаа Среднесловацка ба Восточнословацка областьнуудта хүрөө, нютагай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаа, Восточнословацка металлургическа комбинадта ороо, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ гитлеровецүүдтэ эсэргүүсэн совет ба чехословак сэрэгшэдэй суг ябажа байлдаа хэһэн Дукельскэ дабаан дээрэ тоггоо.

СЛОВАКИДА Л. СВОБОДА ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

Кошица городто болоһон ажалшадай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Л. Свобода Чехословак социалис гүрэнэй тогтоһон түүхэ тухай һануулаа, Чехословакида болоһон национальна ба демократическа революциин хүтэлбэрилхы хүсэниинь хододоо коммунистнууд байһан юм гээд тусгаар онсолон тэмдэглээ. «Манай обществын социалис хүгжэлтэдэ бидэнэр бүхы хүсэеэ зорюулха ёһотойбди. Манай хүгжэлтые удааруулдаг бүхы һаад хаалтануудые зайсуулха шухала. Манай аюулгүй ба бэеэ даанхай байдалай бата бэхи найдабаринь хододоо болоһо үгэдэг Советскэ Союзтай манай хани барисаае бэхижүүлхэбди. Бидэнэр энэ хани барисаагаа хамгаалхабди, хэндэшье хэзээдэшье тэрэнээ һулаадуулгүүлдаггүйбди» гээд президент хэлэбэ.

Дукла хадаа Чехословак гүрэнэй эрхэ сүлөөгэй ба нэгэдэлэй түлөө чехословак-совет хамтын тэмсэлэй һүлдэ тэмдэг Советскэ Союзтай Чехословакиин хани барисаанай һүлдэ тэмдэг хододоол байһан зандаа үлэхэ гээд Свидникэдэ, Дукельскэ дабаан дээрэ болоһон митингын үедэ үгэ соогоо Л. Свобода тэмдэглээ.

Имагтал Советскэ Союзай ашаар Чехословакиин уласхоорондын байдал бата бэхи байдаг гээд ЧССР-эй президент мэдүүлһэн байна. СССР-тэй, бусад социалис оронуудтай холбоон манай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай дүхэм нүхэсэл болоно, энэ холбооео бидэнэр саашадаа али болохоор гүнзэгырүүлхэбди.

Президентын аяншалхада ЧССР-эй правительствын түрүүлэгшын орлогшо П. Цолотка, дотоодын хэрэгүүдэй министр Й. Павел, национальна обороной министр генерал-полковник М. Дзур суг ябалсаа. ЧТК агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор майн 23-да үдэшэ орой болоһон хойно Л. Свобода Прага бусаһан байна.

ВКТ-гэй МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Ажалшадай шухала эрилтэнүүдые хангаха тухай хэлсээ хэжэ дары эхилхэ тушаа правительствада, эзэд баяшуулда Франциин Ажалай бүгэдэ нинтын конфедераци майн 23-да эрилтэ хээ. ВКТ-гэй мэдүүлгые тэрэнэй генеральна секретарь Ж. Сеги пресс-конференци дээрэ уншаа. Правительство, француз эзэд баяшуулай национальна совет энээн тушаа ВКТ-дэ ямаршье дурадхал хээгүй гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

ВКТ хадаа хэлсээ хэлгые саашадань унжагайруулжа болохогүй гэжэ тоолохо зуураа, «бүгэдэ нинтын забастовко правительство болон эзэд баяшуулые буулта хэхыень баадхаха шиидхэхы арга болоно» гээд тэмдэглэнэ. Энэ хадаа «бүхы зэргэтэнэй хабаадалгатайгаар, бүхы һалбаринуудта үрэ ехэтэй хэлсээ хэхэ зам нээжэ үгэхэ бүхы ажалшадай угаа ехэ илалта» болохо байна.

ТЭМСЭЛЭЙ ЕХЭ ҮДЭР

ПАРИЖ. ТАСС-ай корреспондент А. Красиков ингэжэ дамжуулна:

Францида үүр сайжа эхилэн алдажа байхада, таряашадай жирэй хүбсаһа үмдэнхэй хүнүүдэй харгынууд дээрэ гараад ябахань һүлэмхеэр харагдаа. Түрүүшын петухай хуугайлхада бодожо һураашаһан таряашад бишыхан бүлэгүүдээр автомобильна гол харгынууд тээшэ ошоходонь, дүтэ ядарайнь һуурин, тосхонуудай таряашадай бусад бүлэгүүд тэдэниие хүлеэжэ байгаа.

Зуугаад, удаань мянгаад, хэдэн арбаад ба зуугаад мянгаад таряашад сугларжа, харгынууд дээрэ хаалтануудые бодхоон, автотранспортын бүхы ябуулгые һаатуулһан байна. Удаань профсоюзна хүтэлбэрилэгшэдөө тойрон сугларжа, тэдэнэр митинг хэжэ ороо.

Таряашадай тэмсэлэй энэ үдэр газар таряалан эрхилдэг ажалшадай бүхы гол организацинуудай үүсхэлээр үнгэрэгдэһэн байна. Ж. Номпидугай мүнөөнэй хүдөө ажахын политикые үндэһөөрнь хубилгаха гэһэн гол уряатайгаар энэ үдэр үнгэрэгдөө.

Промышленна хүдэлмэришэдэй манифестацинуудай үдэшэ үнгэрэгдэхөөр хараалагданхай. Тэрээндэ бэлэдхэл мүнөө городуудта ехэ эдэбхитэйгээр хэгдэжэ байнхай. Правительствын политикые буруушаажа байһанаа үшөө дахин харуулхын, забастовко хэжэ байһан юһэ миллион хүнэй гол эрилтэнүүдые хангаха тухай түргэнөөр хэлсээ хэжэ эхилхэ баалалта хэхын тулада олониитын ябуулгануудта хабаадалсахыень уряалан ажалшадта ороной профсоюзна тон томо организаци—Ажалай бүгэдэ нинтын конфедераци хандаһан байха юм.

Франциин Коммунис партиин политбюрогой майн 24-дэ «Юманите» газетэдэ толилһон мэдүүлгэ соо ингэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ. Коммунистнууд «хүдэлмэришэн ангиин тон томо профцентрэй үүсхэлые хүсэдөөр дэмжэнэ». Майн 24-нэй тэмсэлэй үдэрэй «тон ехэ амжалтатай байлгада туһалхын тулада бүхы юумэ хэхыень» партиин бүхы нютагай организациие, бүхы гэшүүдые ФКП-гэй Политбюро уряалһан байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ Франциие доһолгожо байһан ажалшадай түгэлдэр хүсэтэ хүдэлөөн гансахан лэ экономическа эрилтэнүүдые табилгаар хизаарлагданагүй. Засагаа барижа байһан правительствые демократическа нэгэдэлэй арадай правительстваар һэлгэхэ эрилтэнүүд бүхы орон дотор мүнөө бүри шангаар табигдадаг болонхой.

Засагаархид хашалта хэһээлтэ хэжэ эхилбэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Олон ухибүүтэй бүлэнүүдтэ туһаламжа үзүүлэлгые хизаарлаһан хуулинуудые болюулха эрилтэ хэхын тулада Вашингтон руу үгытэйшүүлэй аяншалгада хабаадаһан хэдэн зуун хүн майн 23-да конгрессэй байшангай дэргэдэ ерээ. Демонстрациин хүтэлбэрилэгшэ негр профессор Джордж Уайли ингэжэ мэдүүлээ. Америкэдэхи социальна хангалгын мүнөөнэй гурим ёһотойл расис шэнжэтэй. Туһаламжа үзүүлхэ мүнөөнэй программа негрнүүдтэ «арай» гэжэ амидаран һууха зөөри үгэнэ, харин энэнь хүн шэнгеэр ажаһууха арга тэдэнэртэ оройдоошье олгожо шадахагүй байна» гээд Уайли онсолон тэмдэглэбэ.

Үгытэйшүүлэй аяншалгада хабаадагшадта эсэргүү хашалта хэһээлтын хэмжээнүүдые американ засагаархид абажа эхилээ. 80 шахуу үгытэйшүүлые полициинхид арестовалаа.

Түрмэдэ хаагдаха болобо

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Форт-Орд гэжэ сэрэгэй баазын (Калифорни штат) хоёр американ солдат Даниэль Эмик, Кеннет Столт гэгшэдые хүндэ хүшэр хүдэлмэри хэлсэхээр дүрбэн жэлэй болзороор түрмэдэ хааха гэжэ сэрэгэй трибунал шиидхээ.

Вьетнамдахи дайн байлдаанда эсэргүү буруушаалга хэһэн хуудаһануудые тарааһанай түлөө Д. Эмик, К. Столт түрмэдэ хаагдаһан байгаа бшуу.

США. Үгытэйшүүлэй аяншалгада хабаадаһан түрүүшын бүлэгүүд Вашингтон ерэнхэй, хэдэн олон мянган үгытэйшүүл Америкын харгынуудаар нийслэл тээшэ дабшажал ябаһаар. Зураг дээрэ: үгытэйшүүлэй аяншалгада хабаадагшадай колоннонуудай нэгэн.

ЮПИ-гэй—ТАСС-ай фото.

Уншагшадай анхаралда

«ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ» ЖУРНАЛ

«Партийна ажабайдал» гэжэ журнал хадаа 1968 оной хоёрдохи хахадта, мүн саашадаашье партийна байгуулалтын асуудалнуудаар статьянуудаа толилһоор лэ байха. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй ябажа байһантай дашарамдуулан, олон статьянууд гараха. Парти тухай Ленинэй заабаринууд, КПСС-эй XXII съездын, ЦК-гай Пленумүүдэй гол шухала зүйлнүүд эдэ статьянуудай үндэһэн һууринь болохо юм.

Партийна эдэбхитэдтэ туһаламжа болгон, «Партийна организациин секретарьнарай заочно семинар», «Партийна организациин секретариин трибуна», «Партийна бүлэгүүдэй үдэр бүриин хэрэг», «Коммунист—партиин эдэбхитэй тэмсэлшэ» гэһэн бүлэгүүдтэнь партийна хүдэлмэриин али олон асуудалнуудые бэелүүлхэ талаар бодото хэрэг байдал согсолһон, консультациин шэнжэтэй статьянуудые журнал хэблэһээр байха.

«Партийна организациин секретарьнарай заочно семинар» гэһэн нинтэ гаршаг доро «Партийна организаци ба комсомол», «Партийна организаци ба профсоюз», «Хүнүүдэй ажалай, ажаһуудалай байдал тушаа һаналаа табиха», «хүмүүжэлгын асуудалые үдэр бүри анхарал доро байлгаха», «коллективэй дунда ябуулагдаха нинтэ-болбосоролой хүдэлмэри» ба бусад статьянууд толилогдохо юм.

«Партийна организациин секретариин трибуна». Энэ гаршаг доро цехүүдэй, бригада болон отделениинүүдэй партийна организацинуудай секретарьнарай бэшэһэн материалнууд гаргагдажа байха. Тэдэнэр өөһэдынгөө ажал ябуулгын дүй дүршэл тушаа хөөрэжэ үгэхэ болоно.

«Партийна бүлэгүүдэй үдэр бүриин хэрэг». Журналай энэ бүлэг хадаа партгруппоргнуудта зорюулһан консультаци болон тэдэнэй үгэнүүдые толилжо байха юм. Һаяар «Коммунистнуудые алибаа юумэндэ харюусалгатайгаар хүмүүжүүлхэ», «Партийна, профсоюзна ба комсомолой бүлэгүүд», «Залуу коммунистнуудай дунда ябуулагдаха хүдэлмэри», «Партийна бүлэг ба үйлэдбэриин хүсэ шадалые ажаглалга», «Социалис мүрысөө үүсхэгшэд», «Партийна бүлэг ба участогые нарижуулан хүгжөөлгэ», «Партийна бүлэг ба хүдэлмэришэдэй амаралта» гэхэшэлэн олон зүйлнүүд бэшэгдэхээр хараалагдана.

«Коммунист—партиин эдэбхитэй тэмсэлшэ» гэһэн гаршаг доро толилогдоһон материалнууд бүхы коммунистнуудта зорюулагдаха. Нэн түрүүлэн партийна эдэбхитэдтэ туһатай юумэнүүд байха зэргэтэй. «Коммунист—нинтын ажал ябуулагша», «Коммунист—үйлэдбэри дээрэ жэшээ харуулагша», «Коммунист—гурим болон журам сахигша», «Коммунист ба ажаһуудал, гэр бүлэ», «Коммунист — интернационалист-патриот» гэһэн статьянууд һаяар толилогдохоор түсэблэгдэнэ.

Тэрэшэлэн журналай хуудаһанууд дээрэһээ партийна талаар ажахы хүтэлбэрилхэ, үйлэдбэриин али бүхы һалбаринуудта ажахын реформо нэбтэрүүлхэ талаар дүй дүршэл, партийно-эмхидхэлэй, соёл сурталай хүдэлмэриин асуудалнуудаар толилогдоһон материалнуудһаа өөһэдтөө хэрэгтэй зүйлнүүдые уншагшад оложо абаха байна. Коммунист болон хүдэлмэришэнэй партинуудай ажабайдал харуулагдаха. Асуудал ба харюунууд, уншагшадтай бэшэлсэлгэ, рассказ, очерк, хэблэлэй ба радио-дамжуулгын шэнжэлэл, политическэ литература тушаа рецензи журналда ходо гаража байха юм.

Энэ журналые саг соонь таһалгаряагүй абажа байхын тулада эртэнһээ тэрээндэ захил хэбэл ехэ һайн ааб даа. Жэлэй түрүүшын хахадта захиһан болзоройнь дүүрэхэһээ урид һунааха хэрэгтэй. Захилые хэблэл тараадаг нинтын этигэмжэтэд, хэлхеэ холбооной отделениинүүд, «Союзпечатиин» агентнүүд абадаг. Тус журнал һарадаа хоёр дахин хэблэгдэдэг. Жэлэйнь захилай сэн 3 түхэриг тэ, тинхэдэ хахад жэлэйхи 1 түхэриг 50 мүнгэтэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Зунай үедэ үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һаахын түлөө мүрысөө!» гэһэн гаршаг доро материалнууд. «Республикын ажалай алхам» гэһэн гаршаг доро информацинууд. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Модо бэлэдхэлгэдэ—хоёр халаан» гэһэн В. Ступинай статья. Партийна хроника. Түрэл орон доторнай. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: Улаан-Үдэ городой хүгжэн һалбаралта тухай Н. Закусинагай статья. Дэлхэйн һонин. «Правда» газетэдэ толилогдоһон Б. Стрельниковэй статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Совет Армиин Центральна театрай Улаан-Үдэдэ айлшалалга тухай интервью. Спортын һонин. Сонсхолнууд.

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина. 35. Телефоны: редактора— ... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакт... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря— ... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства— ... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности ... строительства—61-35, советского строительства и быта— ... культуры и школ—60-21, писем ... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ типография управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-04520.

Ц-Д. ХА...

СЭДЬХЭЛ... НЮУСАН...

ТҮРҮҮЛЭНХ...

ШАЛГАЛТЫН... ЭХИЛБЭ

Д. ГАРМ...

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Зак. №...